

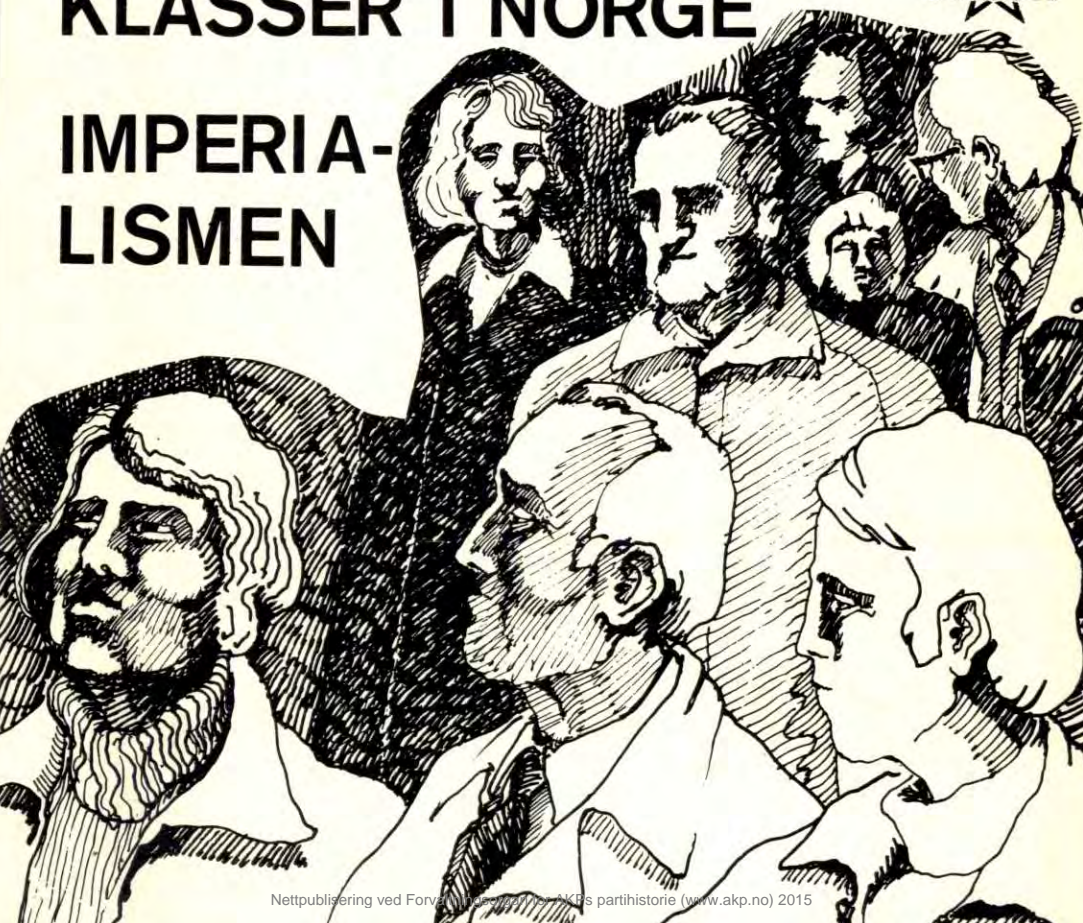
AKP (m-l)s STUDIESIRKEL

HVORFOR STUDERE?

KLASSER I NORGE

Oktober

IMPERIA-
LISMEN

1.opplag 1972: 0—5000

2.opplag mars 1973: 5000—9000

3.opplag januar 1974:9000—12000

ARBEIDERNES KOMMUNISTPARTI (marxist-leninistene)s STUDIESIRKEL

- 1. møte: Hvorfor studere?**
- 2. møte. Klasser i Norge.**
- 3. møte: Imperialismen.**

Forlaget Oktober, januar 1974

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. MØTE: HVORFOR STUDERE?

Hvorfor studerer du marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenkning?	s. 3
Hvorfor studere?	s. 3
Teori og praksis	s. 5
Du er med og skaper det kommunistiske partiet!	s. 5
Noen praktiske råd	s. 6
Forslag til studiediskusjon	s. 7
Supplerende litteratur	s. 7
Notehenvisninger	s. 7

2. MØTE: KLASSER I NORGE

Finnes det klasser i Norge?	s. 9
Hva er monopolkapital?	s. 11
Monopolkapitalens makt	s. 13
Byråkratkapitalistene	s. 14
Hvem skaper verdiene?	s. 15
Merverdi	s. 16
Hvordan kan merverdien splittes opp?	s. 16
Merverdi i Norge	s. 16
Hva med funksjonærene?	s. 17
Øker arbeiderklassen?	s. 18
Hvorfor legger vi så stor vekt på arbeiderklassen?	s. 18
Hva så med andre som lever av sitt eget arbeid?	s. 19
Bøndene	s. 19
De intellektuelle	s. 19
Monopolkapitalen utbytter hele folket	s. 20
Forslag til studiediskusjonen	s. 20
Noter til møte 2	s. 21
Supplerende litteratur	s. 21

3. MØTE: IMPERIALISMEN

Hvordan oppsto imperialismen?	s. 22
Monopolkapital uten imperialism?	s. 23
Imperialisme betyr krig	s. 24
Imperialismen i dag	s. 25
Sosialimperialismen	s. 25
Krisa	s. 26
Norge og imperialismen	s. 28
Kamp for nasjonal sjølråderett	s. 29
Proletarisk internasjonalisme	s. 31
Notehenvisninger	s. 32
Forslag til studiediskusjonen	s. 32
Supplerende litteratur	s. 32

1. MØTE

HVORFOR STUDERER DU MARXISMEN-LENINISMEN MAO TSETUNGS TENKNING?

Den grunnsirkelen du nå går i gang med er en *grunnsirkel* i den marxist-leninistiske teorien. Det betyr at sirkelen gir en elementær innføring i den analysen som marxismens klassikere, Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao Tsetung har gitt av kapitalismen og arbeiderklassens kamp for revolusjon og sosialisme.¹

Men i motsetning til tidligere innføringsstudier i marxismen-leninismen Mao Tsetungs tenkning er denne sirkelen ikke primært basert på studier av klassikernes egne verker. Hovedmaterialet vil være en serie hefter som er skrevet av norske marxist-leninister. Derfor vil denne innføringa gi deg marxismen-leninismens allmenne prinsipper *anvendt på den norske klassekampens virkelighet*. Vi håper og tror at det vil bidra til å gjøre studiediskusjonene mer jordnære enn om bare «prinsippene» blir lagt til grunn.

Det betyr på ingen måte at de store marxistiske teoretikerne blir «lagt på hýlla». I hvert hefte vil du finne henvisninger til bøker, hefter, og artikler som vi håper du vil få tid og anledning til å studere underveis eller seinere. Slike studier vil også gjøre deg bedre i stand til å vurdere denne sirkelens gode sider og svakheter. Men det er altså ingen forutsetning for å kunne delta med utbytte i studiearbeidet at du har tid og anledning til slike «sjølstudier».

HVORFOR STUDERE?

Helt siden arbeiderbevegelsens barndom i forrige århundre har spørsmålet om skoloring, om studier vært viktige. Det betyr slett ikke at alle som har kalt seg

sosialister har ment det var nødvendig for arbeiderne å studere. Helt fram til i dag finnes det dem som hevder at industriarbeiderne «som hver dag kjenner kapitalismens åk på kroppen» – ikke trenger noen «bokkunnskap» om kapitalismen.

Når vi gransker arbeiderbevegelsens historie skjønner vi raskt at dette ikke bare er et galt, men også et farlig standpunkt. Lenin har sagt det slik:

»Alle lands historie vitner om at arbeiderklassen med sine egne krefter bare er i stand til å utforme en trade-unionistisk bevissthet, dvs. overbevisningen om nødvendigheten av å slutte seg sammen i fagforeninger, føre kamp mot kapitalistene, tvinge regjeringen til å utstede de og de lover som er nødvendige for arbeiderne, osv.»²

Kjernen i dette sitatet er at den daglige, spontane klassekampen *i seg sjøl* ikke utvikler en *sosialistisk* bevissthet. At enkelte i f.eks. DNA og SF *kaller* militant fagforeningspolitikk for sosialisme, endrer ikke en tøddel på dette. Enhver arbeider som virkelig vil kjempe aktivt for sosialismen må forsøke å sette seg inn i kapitalismens motsigelser, studere forholdet mellom klassene og ta del i oppsummeringene fra arbeiderklassens og folkets tidligere kamper. **Samtidig er det også nødvendig for arbeiderklassen å alliere seg med sosialistiske intellektuelle – som har objektive muligheter til å utvikle sosialismen som en vitenskap om revolusjonen.**

De første sosialistiske teoretikerne, Marx og Engels, var sosialt sett borgerlige vitenskapsmenn. Men som intellektuelle tok de arbeiderklassens standpunkt; de analyserte, oppsummerte ut fra arbeiderklassens objektive interesser, de sluttet seg til og kjempet i datidas revolusjonære arbeiderbevegelse. Seinere har kommu-

nistiske ledere som Lenin, Stalin og Mao Tsetung videreutviklet disse analysene, oppsummert de positive og negative erfaringene fra arbeiderklassens over hundre-årige kamp.

Noen eksempler på nytten av slike studier og analyser:

- I EEC-kampen hevdet DNAs ledere at EEC var et «fellesskap» med likestilt samarbeid mellom frie nasjoner. Ved å bygge på bl.a. Lenins analyser av imperialismens kjennetegn³ kunne vi klart påvise at EEC var *en imperialistisk blokk*. Medlemskap ville derfor føre til nasjonal undertrykkelse og økonomisk utplyndring.
- Samtidig forsøkte JA-kreftene å splitte ulike grupper og klasser opp mot hverandre, de ville hindre enhet i EEC-kampen. Men både en analyse av hvilke klasser som trues av monopolkapitalen og imperialismen og de erfaringene EEC-kampen sjøl ga, viste det motsatte. Arbeidere, bønder, fiskere og ungdom under utdanning har felles interesser i kampen for sjølråderetten. Her gir marxismen-leninismens enkle klasseanalyse, som Mao Tsetung har formulert i ordene «Hvem er våre fiender, hvem er våre venner»⁴, en god veiledning.
- Et tredje eksempel er kvinnenes voksende kamp mot undertrykkelse. Enkelte grupper blant f.eks. nyfeministene hevder da at *mannen* er hovedfienden. I marxist-leninistenes skrifter blir slike «teorier» systematisk gjendrevet.⁵ *Kapitalistklassen* – ikke det flertall av menn som tilhører arbeiderklassen – er kvinnenes hovedmotstander. Monopolkapitalen har økonomisk og politisk *interesse* av at kvinnene isoleres som husslaver, eller holdes i produksjonen som ekstra bil-

lig og utbyttet arbeidskraft. Mennene har privilegier – og deltar i undertrykkelsen av kvinnene. Men den vanlige mann fra det arbeidende folket både må og kan vinnes som en alliert i kvinnenes frigjøringskamp. For på lang sikt kan bare *sosialismen* sikre et økonomisk og politisk grunnlag for virkelig likestilling mellom kjønnene. Kvinner som i dag har tatt opp kampen for sin frigjøring bør dra nytte av disse lærdommene, studere marxismens teoretiske arbeider om kvinnenes stilling og kamp.

En viktig del av de politiske studiene er oppsummering og analyse av dine egne erfaringer fra den daglige klassekampen. Deltok du i husbesøk-aksjoner for folkeavstemninga? Hvilke grupper var lett å komme i kontakt med? Hvilke argumenter i EEC-spørsmålet fanget mest interesser blant arbeidsfolk du møtte? Hvis du mener det var svakheter eller feil i de opplysningsbrosjyrene som ble utgitt av motstandsbevegelsen, så konkretiser hvilke! *Alle* har erfaring de kan dra nytte av. En industriarbeider kjenner arbeiderklassens daglige slit på kroppen, han møter rasjonaliseringsframstøt, han får erfare sosialdemokratenes politikk i fagforeninga. Ei husmor veit hva det vil si å mangle barnehager, være økonomisk usjølstendig og ha ansvaret for at husholdningspengene strekker til. Ting kan se små ut – du kan ha innstillinga: «jeg har vel ikke noe å bidra med». Men hvis du tenker over ting du kjenner fra arbeidslivet og hverdagen, er du rik på kunnskap. Foreløpig er den kanskje usystematisk og lite gjennomtenkt. Men i løpet av denne sirkelen bør du forsøke å sette den inn i en videre sammenheng, undersøke hvordan din stilling og kamp henger sammen med *klassenes* kamp.

På samme måte forsøker vi marxist-leninister å oppsummere vårt politiske arbeid. La oss ta 1. mai 1972 som eksempel. I løpet av noen måneder arbeidet vi i vår hardt for å mobilisere til Rod Arbeiderfronts arrangementer og enkelte anti-EEC-tog. Resultatet ble godt, store demonstrasjoner over hele landet, arrangementer over 70 steder. Men var resultatet 100% bra? Slett ikke. Mange plasser ble det gjort alt for lite for å få virkelige breie front-komiteer. Blant marxist-leninistene var det ofte for lite diskusjon på forhånd om den politiske plattformen for 1. mai-arbeidet. Ved å oppsummere slike erfaringer – gode som negative – kan vi legge grunnlaget for å rette opp feil og forbedre 1. mai-arbeidet neste år.

TEORI OG PRAKSIS

Noen vil da naturlig nok spørre: Hva med de mange progressive som verken har erfaringer fra politisk arbeid eller arbeidsplassens daglige problemer. Vil de kunne utvikle seg til revolusjonære, til kommunister, bare ved å studere? *Stalin* svarte engang med å si at teorien blir meningsløs hvis den ikke er knytta sammen med praksis. Hvor ofte i historia har vi ikke sett «skolerte» akademikere forsøke å veilede arbeiderklassen ut i fra snevre og høyttrevende bokkunnskaper. Slike «teoretikere» gir oftest feilaktige råd. «Vi må fulle av forakt sette fingeren på alle dem som er glade i å teoretisere uten noe mål.»⁶

Teorien springer nemlig ut av virkeligheten, av den levende klassekampen. Den er en veiledning til handling. Bare den som er villig til å delta i klassekampen, vinne erfaringer, kan fullt ut forstå marxismen-leninismen som et våpen for *arbeiderklassens kamp*.

»Kameratene våre må forstå at vi ikke studerer marxismen-leninismen for å kunne skryte, eller fordi det er noe mystisk med den, men ene og alene fordi den er den vitenskapen som fører proletariatets revolusjonære sak fram til seier. Det er ikke få folk som til og med nå fortsatt ser på løsrevne sitater fra marxist-leninistiske verker som et ferdiglaget universalmiddel som kan kurere alle slags sykdommer med en gang de har fått det. Disse folkene viser en barnslig uvitenhet og vi bør opplyse dem, Det er nettopp slike uvitende folk som tar marxismen-leninismen for et religiøst dogme. Til dem må vi si rett fra: 'Dogmet deres er verdiløst'. Marx, Engels, Lenin og Stalin har gang på gang slått fast at teorien vår ikke er noe dogme, men en rettledning til handling.»⁷

I studiesirkelen er det derfor av stor betydning at en forsøker å bli enige om visse politiske arbeidsoppgaver for hver enkelt deltaker. Hvis gruppa kan løse noen oppgaver *kollektivt* vil det gi gode muligheter til å oppsummere resultatene som alle har tatt del i.

DU ER MED OG SKAPER DET KOMMUNISTISKE PARTIET!

Denne studiesirkelen er et eksperiment. Som du vet vil MLG stifte et nytt kommunistisk parti i løpet av 1973. Etter at partiet er dannet vil det bli laget en ny, revidert grunnsirkel. Men for å klare det *trenger* vi dine erfaringer fra studier av disse heftene. Vi håper at de som deltar etter hvert møte noterer ned forslag til endringer, kritikk og kommentarer til saker dere mener er spesielt svake og spesielt bra. På den måten vil dere gi et lite bidrag til arbeidet med å skape det nye partiet.

I sirkelen finner dere også noen programforslag som ennå ikke er ferdig diskutert i MLG og som ikke kommer til å bli endelig vedtatt før på partikongressen. Dere er invitert til å komme med forslag, endringer og innvendinger. Det vil styrke partiets program!

Og endelig: Vi ønsker naturlig nok at de som deltar i sirklene skal knytte seg til den marxist-leninistiske bevegelsen. Du kan gjøre det ved å søke opptak som medlem, eller ved å bli støttelem. MLG-medlemmer på plassen du deltar vil gi en nærmere orientering om vilkårene. Uansett hva du velger håper vi at du gjennom denne sirkelen blir motivert til å delta aktivt i arbeidet til den revolusjonære og progressive bevegelsen i Norge.

NOEN PRAKTISKE RÅD

En studiesirkel er *ikke* en borgerlig skoletime, der en til hvert møte skal pugge ei lekse og så bli «hørt» av ringlederen. Alle bør lese heftet på forhånd, notere seg studiespørsmålene og forsøke å sette seg best mulig inn i de problemene som tas opp. Finner du et vanskelig ord som ikke er forklart, så er det *vår* feil og ikke din. Sett et kryss i margin og ta saka opp på møtet. Hvis du har tid og anledning, er det fint om du supplerer forarbeidet med litt supplerende litteratur. Men slike tilleggsstudier kan også vente til seinere.

På studiemøtet er diskusjonen det helt sentrale. Legg alle motsigelser og uklarheter på bordet. Har du sjøl – eller kjenner du til – motargumenter til det som står i «teksten», så legg også slike fram. Proov allerede fra starten av å trekke inn egne erfaringer, slik at du kan få hjelp av de andre til å vurdere dem på en politisk måte.

I hver studiesirkel bør det være en *leder* som har ansvaret for å fordele oppgaver til deltakerne, lede møtene, osv. Det er en fordel om han eller hun har studert marxismen-leninismen en del på forhånd, men det er ikke *nødvendig* for å kunne starte. Men i tilfelle bør lederen legge ekstra stor vekt på forberedelsene, gjerne lese noe supplerende litteratur til hvert møte, osv.

Et viktig problem i mange studiesirkler er følgende: En eller to prater, de andre lytter. Først andektig («de har ordet i sin makt»), siden irritert («hvorfor får ikke jeg si noe?») eller oppgitt («jeg er ikke flink nok til å være med»). En slik studiestil er *borgerlig*, den framhever enkelte supermenn på bekostning av hele gruppa. Resultatet blir at flertallet går trøtt og får avsmak for alt som heter «teori». *Alle* i sirkelen må hjelpe til med å rydde bort slike tendenser. Møtelederen bør mest mulig *sende ordet rundt*, stille motsatte politiske oppfatninger opp mot hverandre til vurdering, og på forhånd *gi hjelp* til deltakere som f.eks. er lite vant til å studere eller våge seg frampå i diskusjon. Deltakerne bør åpent ta opp kritikk hvis noen misbruker sirkelen til å holde foredrag. Mange som har vært med i politisk arbeid og er vant til diskusjon blir lett for ivrige, de ønsker å delta hele tida. De bør fra starten av huske: Målsetningen er å utvikle det politiske nivået til *alle* i gruppa, ikke bare en sjøl. I stedet for å holde innlegg og svare på alt med en gang, kan du kanskje utnytte kunnskapene dine til å stille problemene enda klarere for de andre, hjelpe *dem* i gang?

En nyttig ting kan være å la deltakerne vekse mellom ansvaret for å innlede kort til studiespørsmålene. På den måten blir alle fort vant til å studere målrettet og ta

ordet i gruppa.

Dere bør også ta vare på det sosiale livet i gruppa. Begynn første møtet med å fortelle litt om den enkelte; sosial bakgrunn, yrke, familie, politiske erfaringer. Og ta dere tid til å treffes utenom de formelle møtene. Når en blir personlig kjent, utvikler kamperatskap, blir det lettere å løse de politiske oppgavene sammen.

1. studiemøte.

FORSLAG TIL STUDIEDISKUSJONEN

1. Deltakerne i studiesirkelen bør innlede med å fortelle litt om seg sjøl; bakgrunn, politiske erfaringer, hva en venter å få ut av sirkelen, osv.
2. Drøft påstanden om at en sosialistisk bevissthet ikke utvikler seg spontant av den daglige klassekampen — at vitenskapelig analyse og studier er nødvendig.
3. Hvordan skal dere unngå at studiene blir »teori for teoriens egen skyld«?

SUPPLERENDE LITTERATUR TIL HEFTE 1

Som nevnt trenger ingen lese mer enn de enkelte heftene for å følge med i grunnsirkel-studiene. Men mange vil sikkert både ha behov for og ønske å supplere med utvalgte verker fra klassikerne og andre marxist-leninistiske skrifter.

Vi bringer derfor endel forslag — og har nummerert henvisningene som et forslag til innbyrdes prioritering. En litteraturhenvisning som vil gå igjen i dette og andre hefter er Mao Tsetungs *Skrifter i utvalg*. Hvorfor ikke tenke på å gå til innkjøp av den allerede fra starten av?

For å angi et forslag til innbyrdes

prioritering har vi nummerert forslagene i den rekkefølgen vi oppfatter som best.

- Mao Tsetung: 1. Bekjemp bokdyrkelsen.
2. Forbedre våre studier.
3. Korrigjer arbeidsstilen i partiet.

Disse essayene er på ca. 30 sider tilsammen og finnes i *Skrifter i utvalg*.

- Lenin: 4. Hva må gjøres. Elanbok. Vi foreslår spesielt kap. II og III.

NOTEHENVISNINGER STUDIEHEFTE 1.

1. **Karl Marx og Friedrich Engels** var den vitenskapelige sosialismens grunnleggere. De var begge aktive revolusjonære i Den 1. internasjonale, men er først og fremst kjent som kommunismens store teoretikere. Sammen skrev de *Det kommunistiske manifest*. Marx mest kjente verk er *Kapitalen*, som nå foreligger i svensk og dansk oversettelse. Av Engels foreligger på norsk bl.a. *Familiens, privateiendommens og statens opprinnelse*, som tar opp undertrykkelsen av kvinnene og statens klassekarakter.

Lenin — var helt fra århundreskiftet det russiske proletariats store leder, og videreutviklet på viktige felter den vitenskapelige sosialismen. Han skrev bl.a. den klassiske analysen av imperialismen, som bl. a. studiehefte 3 i denne sirkelen bygger på. Lenin ledet den første sosialistiske revolusjonen i verden i 1917, og var ved sin død i 1924 verdensproletariats ubestridte leder.

Stalin var Lenins arvtaker, han ledet oppbygginga av sosialismen i den nye Sovjetstaten og kampen mot den tyske fascismens offensiv under 2. verdenskrig. Stalin har bl.a. skrevet »Om leninismens grunnlag«, som gir en ypperlig oppsummering av marxismen i imperialismens epoke. Han ledet SUKP(b) — det sovjetiske kommunistpartiet — mot en rekke angrep fra høyre og »venstre«-opportunistar, bl.a. forræderen Trotsky.

Mao Tsetung har ledet Kinas Kommunistiske Parti fra 1935 — og var hovedkraften for

politikken og taktikken som i 1949 førte til opprettelsen av Folkerepublikken Kina. Han har tilført den vitenskapelige sosialismen en rekke uvurderlige teoretiske analyser bl.a. om nødvendigheten av at klassekampen fortsetter etter revolusjonen. Marxismen-leninismen Mao Tsetungs tenkning er altså Marx og Engels grunnleggende teorier videreutviklet i vår egen historiske epoke.

2. Lenin: Hva må gjøres, Ny Dag 1970. s. 36.
3. Lenin: Imperialismen, Ny Dag. Se også studiehefte nr. 3.
4. Mao Tsetung: Analyse av klassene i det kinesiske samfunn. I »Skrifter i utvalg»,

Oktober 1972, og i MLGs teoretiske tidsskrift »Røde Fane» nr. 1–72.

5. Av litteratur om kvinnespørsmålet nevner vi spesielt:
Engels: Familien, privateiendommen og statens opprinnelse, Ny Dag.
Lenin: Frigjøringen av Kvinnene, Ny Dag 1970.
Enver Hoxha: Frigjøring av kvinnene under sosialismen, Oktoberhefte, Røde Fane nr. 2 1972.
6. Mao Tsetung i »Korriger arbeidsstilen i partiet», Skrifter i utvalg, Oktober 1972.
7. Samme essay.

2. MØTE

FINNES DET KLASSE I NORGE?

»Klassekamp, det er noe som hører trettiåra til.»

»I dag når også arbeiderne har bil, radio og TV går det ikke lenger an å snakke om klasseskille.»

Er det noen som ikke har hørt slike innvendinger? Hvis en ikke har svar på slike innvendinger, er det vanskelig å få opplutning om en revolusjonær politikk.

Det første vi må gjøre klart er at marxistene aldri har bestemt klasseskille ut fra de gjenstandene en person kan skaffe seg til eget forbruk. Grunnleggeren av marxist-leninistenes teori, *Karl Marx*, skilte klassene fra hverandre etter deres forhold til produksjonsmidlene. Det vil si om de eide fabrikker, banker, aksjer osv. eller om de var nødt til å selge arbeidskrafta si til fabrikkene, og bare kunne leve ved å gjøre det. Lenin formulerte dette i tre punkter:

Klassene skiller seg

1. etter sitt forhold til produksjonsmidlene,
2. etter sin rolle i arbeidets samfunnsmessige organisasjon, og
3. etter måten de oppnår sin andel av samfunnets rikdom, og størrelsen av den andelen de får.

Spørsmålet er altså om det finnes klasser i Norge ut fra slike kjennetegn, og hvilke klasser som eventuelt finnes.

Vi vurderer først i forhold til produksjonsmidlene. Ifølge Statistisk Årbok fantes det i Norge i 1967 nesten 300 000 arbeidere og 77 000 funksjonærer i industri og bergverk. (Bedrifter med over 5 ansatte.) Bare 11 000 personer var fort opp som «eiere». Det betyr at det var 34 ganger så mange ansatte som eiere i disse bedriftene.

Eller sagt på en annen måte: 3 prosent

av de nevnte folkene var eiere av bedrifter og 97 prosent var det ikke!

Her går et viktig skille. Jevnt over har en eier av en bedrift bukta og begge ender i forhold til en arbeider. Med loven i hånd kan en bedriftseier sette arbeideren på porten dersom han syns han ikke får nok utbytte av drifta. Han kan tvinge arbeideren til å jobbe hardere, og ikke minst, han tilegner seg verdier som arbeideren har skapt. Dette skjer i dag. Vestfos Cellulose ble nedlagt da Creditbanken fant det for godt, tidsstudier tvinger arbeiderne til å jobbe hardere, osv.

De tre prosentene kan vi kalle kapitalister fordi de får alle sine fordeler nettopp fordi de eier kapital. De 97 prosentene er alle lønnstakere.

Men hva med ansatte generaldirektører? Tilhører Generaldirektøren i Norsk Hydro arbeiderklassen, mens en eier av en bedrift med 5 ansatte som kanskje sjøl må trekke i blådressen for å klare å holde det gående er kapitalist. Hva betyr da begrepet klasser?

Tvilen er berettiget. Det kan ikke bare være eiendomsforholda som avgjør klasseskille, jfr. Lenins kriterier. Flere ting er avgjørende. Vi kommer tilbake til dette. Men først – finnes det forskjellige kapitalister?

Blant dem vi kalte kapitalister finnes det dem som lever på nåde fra storbankene, og blant lønnstakerne finnes det folk som bestemmer over millionbedrifter med tusener av arbeidere. Eierne, de som kontrollerer Den Norske Creditbank har et annet forhold til produksjonsmidlene enn en verkstedeier som har fem ansatte. De første er med på å kontrollere en milliardbank som har et bein innafor omtrent alle de største bedriftene i Norge. De er også i den stilling at de kan knekke den lille verkstedeieren gjennom DnCS

lånepolitikk. Men at det finnes store og små kapitalister motbeviser jo ikke at det finnes klasser i Norge.

Det betyr imidlertid at den gamle borgerklassen har skilt ut et lag med enormt mektige kapitalister fra kapitalistenes rekke. Vi kaller denne klassen for *monopolkapitalister* og skal seinere gå nærmere inn på hva det innebærer.

Vi vil også skille mellom lønnstakerne, mellom driftsingeniøren og arbeideren eller regnskapsassistenten i Norsk Hydro. Lenins andre punkt, om forholdet til organiseringa av arbeidet, er et viktig kriterium.

En ansatt driftsingeniør på en storbedrift har stor makt i organiseringa av arbeidet, det står i hans makt å sparke arbeidere, tvinge folk til å jobbe på farlige maskiner og jage arbeiderne til å jobbe fortere. Det gjør at han ikke har sammenfallende interesser med arbeideren og at han ser på seg sjøl, og blir sett på, som bedriftens, kapitaleierens mann. Også når det gjelder Lenins tredje punkt, andelen av samfunnets rikdommer, skiller driftsingeniøren seg fra arbeideren og regnskapsassistenten ved sin høye lønning. I forholdet til hvem som eier produksjonsmidlene, stiller arbeideren og driftsingeniøren forsåvidt likt, men mens arbeiderens objektive interesser er i motsetning til kapitaleierens, er ikke det tilfelle for driftsingeniøren på samme måte. Også han kan sies opp, han plyndres av priser og husleier. Men noen arbeider er han ikke. Også som funksjonær står han i en annen stilling enn regnskapsassistenten. Han tilhører det vi kan kalle et sosialt lag *mellom* kapitalistklassen og arbeiderklassen.

Vi har sett, og skal utdype dette seinere, at det er forskjeller mellom kapitalister innbyrdes og vi har sett at det

blant lønnstakerne er ulike klasser.

For å utdype skillet mellom kapitalister og arbeidere, skal vi se på den andelen av rikdommen de disponerer. Arbeideren skaper sine verdier ved sitt eget arbeid, og han skaper til og med verdier som andre tilegner seg. En monopolkapitalist skaffer seg enorme verdier som tusener av arbeidere har skapt. Noe bruker kapitalisten til eget luksusforbruk, resten går med til å øke hans makt ved investeringer, spekulasjoner og bestikkelser. (Se avsnittet »Hvem skaper verdiene?« i dette heftet).

Kapitalistene har smarte advokater som hjelper dem med å skjule formuene sine og inntektene slik at de betaler mindre skatt. Det finnes en lang rekke eksempler på at kapitalister som har operert med 10–20 000 i årsinntekt har bygd seg villaer til 4–5 millioner kroner. Når vi tar dette i betraktning skjønner vi bedre hvor store tall det dreier seg om på lista nedenfor:

Personlige skatteyttere i Oslo 1967¹

	formue	inntekt
Sigvald Bergesen	59 978 000	480 200
Johan H. Andresen	33 358 000	478 200
Jørgen Lorentzen	24 905 000	512 200
Johan Mustad	13 840 000	569 800
Tom Wilhelmsen	13 486 000	967 900

Disse folkene hører til en helt annen klasse enn industriarbeiderne. Og mens industriarbeiderne og andre arbeidende mennesker strir med sin daglige økonomi, så øker disse folkene sine formuer med summer som hvert år kan løpe opp i hundrevis av gjennomsnittlige arbeiderlønninger.

Det er ikke mulig å påstå at det ikke er klasseskiller i Norge med disse tallene og

de kriteriene som vi har brukt som bakgrunn. En arbeider blir ikke kapitalist om han eier en folkevogn eller for den saks skyld en Mercedes. Arbeideren er heller ikke i Norge i dag i stand til å leve på noen annen måte enn ved å selge arbeidskrafta si. I motsetning til kapitalisten kan han ikke ansette folk til å jobbe for seg og tilegne seg verdier som disse ansatte skaper. Kapitalisten derimot kan f.eks. investere i et transportselskap som eier hundre biler og sysselsetter hundre sjåførere. Slik blir pengene til kapitalistene til kapital, som skaffer han et overskudd. Arbeiderens penger blir ikke kapital, han kan ikke skaffe seg noe overskudd. Klarer han å spare i banken, er det alltid for å bruke pengene til bruksting for seg sjøl.

HVA ER MONOPOLKAPITAL?

Et misbrukt ord? Vi mener det i høyeste grad har med norsk virkelighet å gjøre.

Monopolkapitalen er den sterkeste kapitalen i utvikla kapitalistiske land som Norge. Monopolene har hand om store deler av produksjonen innen forskjellige bransjer. *Det er det første kjennetegnet* og la oss se hvordan dette er i Norge i dag:

– I sementindustrien finnes det et totalt monopol. Norcem er et resultat av at de største sementselskapene har slått seg sammen og kjøpt opp eller utkonkurrert en lang rekke mindre selskaper.

– I aluminiumsindustrien finnes det bare noen få store selskaper, for det meste datterselskaper av utenlandske bedrifter.

– Norsk Hydro har mer enn en tredjedel av de ansatte i den kjemiske industrien.

– Sammenslutninga mellom Grubernes Sprængstof og Norsk Sprengstoff skapte

et monopol i den sivile sprengstoffindustrien.

– Elkem/Spigerverket er kanskje den sterkeste monopolbedriften i Norge og den dominerer i flere bransjer.

Slik kan en gå gjennom de fleste bransjene av norsk industri og se at et lite antall storbedrifter kontrollerer den viktigste delen av produksjonen og omsetninga.² I spissen for disse selskapene sitter noen ganske få titall menn som avgjør bedriftens framtid. Av dem igjen er det femten personer som innehar den største delen av de viktigste styrevervene.³ Disse og deres nærmeste kan man ikke kalle noe annet enn monopolkapitalister.

Det andre kjennetegnet er det nære forholdet mellom finanskapital og industrikapital, mellom bank- og forsikringsmonopolene og industrimonopolene. De fem–seks storbankene i Norge har interesser i/eller kontroll over alle de største industri- og bergverksbedrifter⁴. Hvis en sammenlikner styremedlemmene i bankene og bedriftene, vil en finne ut at det er en enormt stor grad av overlapping. Det samme gjelder forsikringsselskapene og rederiene. Tegningen nedenfor ble trykt i nr. 1 av MLGs teoretiske blad, Røde Fane, og viser en liten del av interessene til Den norske Creditbank.

(Se neste side:)

FORSIKRING

STOREBRAND
IDUN

NORSKE FOLK

BRAGE-FRAM

NORDEN

POLARIS

IDUSTRI/BERGVERK

HYDRO

KREDITT-
INSTITUSJON

AKERGRUPPA

OSLO
INVESTMENT

ELKEM

FINANSFORMIDL

KVÆRNER

INCENTIVE

NORCEM

FACTORING

SPIGER-
VERKET

DIV. OLJESLS

KALDNES
MEK.VERKSTED

STATSFORETA

GRUBERNES
SPRENGSTOF

STATENS
INDUSTRIBAN

FOLLUM

KONGSBERG
VÅPENFABRIK

DETALJHANDEL

NORSK
JERNVERK

EPA

RAUFOSS
AMMUNISJON

GUNERIUS

REDERIER

WILHELMOSEN

FRED OLSEN

JAHRE

KLAVENESS

THOR DAHL

TEGNFORKLARING

————— BANKEN EIER HELE ELLER
DELER AV SELSKAPET

— · — · — STØRSTE LÅNGIVER

————— PERSONALUNION (ETT ELLER
FLERE STYREMEDLEMMER FELLES)

————— BANKFORBINDELSE

En ting vi kjenner fra f. eks. amerikanske monopolselskaper er den eksporten av kapital de driver med. De plasserer kapital i utlandet, investerer, og tar tilbake i profitter mange ganger så mye. Slik gjør amerikansk monopolkapital det f. eks. i Norge med Standard Telefon og Kabel som er eid av det amerikanske monopolet ITT. Men gjør norske kapitalister slikt? Det beryktede Norcem har f. eks. en sementfabrikk i Ghana hvor de kan glede seg over arbeidslønner som må regnes i noen få prosent av de norske og de setter snart i gang i Brasil. Guru Papp i Indonesia, Borregaards prosjekt i Brasil er andre eksempler. Og naturlig nok, bank-sjef Melander i DnC sitter i arbeidsutvalget til et internasjonalt investerings-selskap som samordner utbygging av Latin-Amerika.⁵

Dette er det tredje kjennetegnet på at vi har monopolkapital i Norge, nemlig at *eksporten* av kapital, som er en måte å utbytte andre folk på, får en stadig større betydning. Ut fra dette kan det umulig benektes at det virkelig finnes monopolkapital i Norge.

MONOPOLKAPITALENS MAKTT

Disponeringa av så store deler av kapitalen i samfunnet gir monopolborgerne enorm makt. De bestemmer sentraldirigeringa i samfunnet når de investerer i Oslo-området fordi profitten er størst der. Arbeidsplasser rases uten hensyn til arbeiderne når profitten blir høyere et annet sted, eller drifta kan rasjonaliseres, jfr. Vestfos Cellulose. Langt på vei bestemmer de prisene den arbeidende delen av befolkninga skal betale for livsviktige varer.

Men begrenser ikke Staten monopolkapitalens makt, vil noen spørre.

Klassestaten er et viktig og nødvendig redskap for å undertrykke resten av folket. Statens inntekter (skatter, avgifter og litt salg), Statens egen produksjon (mest ved å bruke private firmaer) og Statens subsidier betyr i praksis en *omfordeling av de verdiene arbeidsfolk skaper til fordel for herskerklassen*. En del av merverdien (se kap. om merverdi seinere i heftet) tar kapitalistene direkte, resten tar de gjennom stat (og kommune). Samtidig bruker monopolborger-skapet Staten mot mindre kapitalister, for å styrke sine egne monopoler.

Det er flere måter å gjøre dette på. Her er noen få eksempler:

– Den påtar seg underskuddsprosjekter som transport (NSB), grunnlagsinvesteringer (veier, flyplasser), utdanning av arbeidskrafta til monopolkapitalen (undervisning) o.l. Dette er nødvendig for monopolkapitalens profitt, men sånne underskudds-saker betaler det arbeidende folket sjøl.

– Den subsidierer kapitalen. Bl. a. leverer en statsbedrift som Norsk Jernverk billigere materialer til private bedrifter enn bedriftene kunne fått på det private markedet. Mellomlegget betales med skatter og avgifter.

– Den er et stort marked for monopolene. I overproduksjonskriser kan midlene i statskassa brukes til å ta »toppene». Krigs- og rustningsindustri, bygg- og anlegg er sektorer hvor Staten er et betydelig marked.

Statsbudsjettet 1973 er et eksempel på hvordan Staten omfordeler verdiskapninga.

Ragnar Christiansen sa sjøl at en hovedoppgave hadde vært å begrense den private konsumetterspørselen og skape et gunstig arbeidsmarked. I praksis betyr dette at arbeidsfolk skal ha mindre penger

å «etterspørre» med. Et gunstig marked for monopolkapitalen er et marked med arbeidsløshet. Da kan lønningene presses ned.

Hvordan har Staten tenkt å gjøre dette i 1973? Jo, vi får mindre å «etterspørre» med når trygdepremiene øker (uten at trygdene øker), når skatter og avgifter øker (gjennom progresjonen) og når prisene skal få øke som nå uten at lønningene stiger tilsvarende. Vi får mindre igjen for skatter og avgifter ved at flere «uproduktive» (les: også for Staten uprofitable) sektorer skal reduseres. Tidligere var det undervisninga (unntatt voksenopplæringa som betyr omskolering, omplassering av arbeidskraft) som aleine skulle reduseres. Nå skal helse/sosialektoren også redusere sin virksomhet.

Arbeidsmarkedet blir «gunstigere» bl. a. ved at store avgifter på spesielt småindustri gjennom folketrygdsordninga betyr nedlegging av småindustri, frigjøring av arbeidskraft. Den rammer også sjølstendige næringsdrivende, som bønder og fiskere, hardt. På denne måten oppnår monopolkapitalen to ting: for det første å skape arbeidsløshet og for det andre å knekke mindre kapitalister. Begge deler betyr styrking av monopolkapitalen.

Staten kan gripe mer direkte inn også. Reiser arbeidsfolk kamp mot utbyttinga, kan politiet og rettsapparatet brukes. Om kampen utvikler seg til revolusjonære opprør, har vår egen og andre folks historie nok eksempler på at monopolkapitalistene bruker vold for å slå ned opprøret. Jfr. bl. a. Frankrike i mai 1968 hvor de Gaulle måtte hjemkalle franske tanks fra Vest-Tyskland for å slå ned arbeidernes opprør. Staten organiserer en hær som er forberedt til å møte arbeidernes rettfærdige opprør med brutal vold.

Monopolenes kontroll med Statens politikk, understrekes av at monopolkapitalister eller deres trofaste generaldirektorer o.l. har viktige stillinger i Staten.

Onar Onarheim, styreformann i Aker-gruppa, en mann som ser på Vestlandet og Nord-Norge som arbeidsreservoarer for Aker-konsernet, er sjef for Distriktenes Utbyggingsfond! Ikke uten grunn at fondet av folk i distriktene kalles distriktenes nedbyggingsfond. I Statens Industribank sitter banksjef Johan Melander, Den norske Creditbank, og forvalter skattebetalernes penger til fordel for monopolene.

Folketrygdfondet samler enorme summer fra arbeidsfolk og tunge avgifter fra småindustri-eiere. DNA har nettopp foreslått at fondet skal forvaltes mer direkte av de fem storbankene! Skipsreder og offiser, Otto «Krig» Tiedemann, var tidligere forsvarsminister.

BYRÅKRATKAPITALISTENE

En har ikke full oversikt over norske monopoler hvis en bare ser på de privatkapitalistiske, og heller ikke over hvem som har makta, utgjør den herskende klassen i Norge. En stor del av norsk økonomi er knytta til monopolet rundt Landsbanken, Samvirke og Norges Kooperative Landsforening og monopolet til landbruksorganisasjonene. Disse har forbindelser til staten og til de private monopolene. De har likevel sitt særpreg og har utvikla en helt spesiell gruppe monopolister, nemlig byråkratkapitalistene.

Hver for seg forvalter monopolene milliardbeløp. NKL forvalter f. eks. direkte eller indirekte 3,5 milliarder kroner i året⁶. Det er tall som får

Borregaard til å virke liten. Det andre monopolet griper inn i det meste som har med jordbruksvarer å gjøre.

I toppen av »arbeider»-monopolene sitter arbeider-aristokrater med årsinntekter som tilsvarer vanlige storbankdirektører. De sitter i et utall av styrever og forvalter over tusen arbeidsplasser, for øvrig for en stor del arbeidere uten streikerett. Disse byråkratkapitalistene har også framstående posisjoner i den statlige økonomien. Odd Højdhall sitter i styret for Jernverket, er nestformann i LO og inntil for nylig sosialminister. Mentzen er i A/S Sydvaranger, Torstein Treholt er i Landbruksbanken, Magnus Andersen i Fiskarbanken osv.

Likeens har landbruksorganisasjonene en finanskapital omkring Bøndernes Bank, produksjonsbedrifter, omsetningsorganisasjoner osv. som plasserer monopolistisk makt i hendene på deres ledere. Et par av disse spiller også en betydelig rolle i næringslivet forøvrig. Et eks. er Hans Borgen, formann i Landbrukets sentralforbund, styremedlem i Norges Bank, Norsk Hydro og Nordenfjeldske Treforedling (oms. 500 mill. kr.).

Byråkratkapitalistene, og særlig arbeideraristokratiet, tar vi grundigere opp i 4. møte.

HVEM SKAPER VERDIENE?

Vi hører stadig gnål fra Aftenposten og andre om at industriens ledere skaper landets ve og vel, at rederne »gir» oss velstand.

Akkurat rederne kunne det være fristende å kle av en del av medaljene. Den mest framgangsrike rederkapitalen her i landet ble samlet opp i midten av forrige århundre ved at handelsborgerne lot sjøfolk seile på skuter som var som

tesiler. Alexander Kielland har til og med skrevet romaner om dette. Rederne i dag kan ofte takke slike blodpenger for sine formuer.

Alle som lever av sitt eget arbeid vet at det er en bløff når kapitalistene sier at det er deres »initiativ» som skaper verdiene. Når vi ser et elegant bruspenne, er det ikke Ing. F. Selmer eller andre kapitalister som har æren for det. Det er dyktige norske bygningsarbeidere og teknikere som har æren. Slik er det med alt. Uten arbeiderne måtte kapitalistene finne seg et hederlig arbeid for å opprettholde livet.

Dette er noe alle arbeidere vet. Men ikke alle vet hvordan dette skal påvises og hvor store de verdiene er som kapitalistene kan legge til side når arbeiderne har fått lønna utbetalt. La oss se litt på dette.

Hva er en vares verdi? En vare har en bytteverdi som gjør at det går an å selge den på markedet. Den kan sammenliknes med andre varer: »Denne varen er dobbelt så dyr som den du holder der.» Men for at to varer skal kunne sammenliknes på denne måten, må de ha noe til felles, og hva har en lypære til felles med en bil? Jo, at de begge er produkter av menneskelig arbeid. I en bil er det nedlagt mange tusen arbeidstimer fra malmen ble til valsede plater osv. I en lypære er det nedlagt mye mindre arbeid. Verdien på de to varene måles etter hvor mye arbeid det er nedlagt i dem. Når det er konkurranse, er kapitalistene tvunget til i gjennomsnitt å selge varene til deres verdi.

Profitten er ikke noe som er lagt i tillegg til varens verdi. Den må tas fra de verdiene som tilsvarer det arbeidet som er nedlagt i varen.

Hvor kan kapitalistene ta sin profitt fra? Maskinene som lager varen, skaper ikke noen verdi sjøl. At de slites gjennom

produksjon, og på den måten »overfører» en del av sin verdi til den nye varen, gir ikke grunnlag for at kapitalisten kan hente noen *fortjeneste* (i løpet av hele levetida til en maskin overføres hele maskinens verdi til varene). Malmen i fjellet må hentes ut for å få verdi, den er verdiløs i seg sjøl når den ligger ubrukt. Maskiner, bygninger o.l. kalles *den konstante kapitalen*.

Bare mennesket *skaper* ny verdi gjennom sitt arbeid. Det er herfra kapitalisten kan hente sin profit. Arbeideren får utbetalt en lønn som ligger langt *under* verdien av hans innsats i produksjonen. Vi skal seinere se størrelsen av denne *merverdien*. Arbeidskrafta som skaper verdi, kalles *den variable kapitalen*.

MERVERDI

En arbeider klarer sjølsagt å skape flere verdier enn det som skal til for å opprettholde livet. Det klarte allerede trellene i det gamle norske samfunnet. En arbeider i dag er høyproduktiv, han skaper flere ganger de verdiene som må til for å overleve og reproducere seg sjøl som arbeidskraft. Det han skaper i alt, minus det som tilsvarer arbeidsløna, kalles *merverdi*. I form av arbeidstimer betyr det at en arbeider er nødt til å jobbe f. eks. to timer om dagen for å skape de verdiene han og familien trenger for å overleve. Dette er det han får betalt for under navn av lønn for åtte og en halv time. De øvrige seks og en halv jobber han gratis for kapitalen.

HVORDAN KAN MERVERDIEN SPLITTES OPP?

Kapitalistene på en enkelt bedrift sier gjerne at det ikke er skapt merverdi utover det bokførte overskuddet. Dette er

feil. Overskuddet er bare en del av merverdien. De verdiene som grunneieren (husleia), banken (lån og renter på lån), forsikringsselskapet, grossisten og detaljisten får, er også verdier som kommer fra arbeidet i bedriften. Det er også andre deler av merverdien som industrikapitalisten må avstå til andre kapitalister for å få produsert og omsatt sin vare. Skatter og avgifter til Staten kommer til sjuende og sist fra verdier som arbeiderne har skapt – enten det er kapitalisten eller arbeiderne som betaler dem.

På denne måten opprettholder arbeideren et sjikt av snyltende mennesker, kapitalistene og deres pengeslukende statsapparat, bl. a. det arbeiderfiendtlige militærapparatet til NATO, gjennom sitt arbeid.

MERVERDI I NORGE

Tilbake til arbeideren som skaper merverdi. Hvordan er det i Norge – hvor mange timer jobber norske arbeidere gratis for kapitalen?

Regnestykket er fra norsk virkelighet. Det tar utgangspunkt i Statistisk Årbok fra 1969, tabell 149 og 150. Tabellene forteller om bruttoverdi av produksjonen, arbeidslønninger og bearbeidingsverdi (dvs. verdi lagt til råvarene i produksjonen).

Her får vi et grovt anslått bilde av merverdien ved å se på at den verdien som er skapt er på 16,8 milliarder kroner, mens arbeidslønnene er på 6,1 milliard kr. Det betyr jo at det er i alle fall 10,7 milliard kroner som er skapt i produksjon og som arbeiderne ikke får del i. Dvs. at vi foreløpig kan si at arbeiderne får betalt for litt over en tredjedel av arbeidet sitt, resten jobber de gratis. Men forskjellige forhold forskyver denne tredjedelen til

det halve.

Ikke bare fabrikkeierne skal ha profitt. Også handels/omsetningsleddene som grossister og detaljister skal ha fortjeneste. Vi kan ikke regne merverdien i forhold til fabrikkprisen. Vi må regne den i forhold til utsalgsprisen. Denne handelsprofitten er 30 % av fabrikkprisen, dvs. 12 milliarder kroner.⁷

Arbeidernes disponible reallønn er ikke 6,1 milliard kroner. Statens skatter er minst 35 % når momsen er tatt med (det tilsvarer ikke mer enn 25 % lønsskatt). Skatten er 2,3 milliarder kroner, de må trekkes fra lønna for å få den reelle disponible lønna. Funksjonærer som teknikere, konstruktører o. l. skaper også ny verdi ved sitt arbeid. Akkordskrivere, salgspersonale, reklamefolk o. l. skaper ikke ny verdi ved sitt arbeid. Et grovt anslag på grunnlag av Statistisk Årboks tabeller gjør det mulig å anslå den delen av funksjonærer som skaper ny verdi til 1/3 av alle funksjonærer. Det betyr i lønninger til disse 0,7 milliard kroner⁸.

Avskrivninger på bygninger og maskiner må medregnes. I regnskapsstatistikken til Statistisk Årbok 1970 er den beregna til 10 % av maskinenes og bygningenes bruttoverdi, dvs. til 4,0 milliarder kroner. Dette er i overkant av det gjennomsnittlige for de forskjellige industrigreinene⁹.

Verdiene som blir skapt er ut fra dette bearbeidingsverdien (16,8), salgsprofitten (12,0) og skattene (2,3). Fra dette må vi trekke avskrivningene og vi får $16,8 + 12,0 + 2,3 - 4,0 = 27,1$ milliarder kroner. Disponibel reallønn er lønn (6,8) - skatter (2,3), dvs. 4,5 milliarder kroner. Merverdien = samla verdi - arbeidslønn = $27,1 - 4,5 = 22,6$ milliarder kroner.

Merverdien disponeres av kapitalistene med formålet å skaffe seg ytterligere

profitt. Bare en liten del går sjølsagt med til kapitalistens private forbruk. Den samla merverdien som de ulike kapitalistene og staten tyner ut av det arbeidende folket i Norge, var altså i 1969 på 22,6 milliarder kroner. Det er et beløp som er temmelig nøyaktig fem – 5 – ganger så stort som arbeidernes nettolønn! Eller sagt på en annen måte: – en sjettedel av dagen jobber norske arbeidere for å opprettholde seg sjøl og familien. Fem sjettedeler jobber de gratis for ulike kapitalister og statsapparatet (1,4 og 7,1 timer med 8,5 timers dag). Var det noen som sa at det ikke lenger er utbytting i Norge?

HVA MED FUNKSJONÆRENE?

I beregninger av merverdien gikk vi ut fra at noen funksjonærer ikke skaper merverdi. Det gjelder ikke bare toppfunksjonærer, men også en del lavtlønte funksjonærer. Ingen ville vel steile om det ble påstått at en akkordskriver ikke akkurat skaper verdi, men likevel er det noe som trenger en forklaring. Hvordan kan vi påstå at flertallet av funksjonærene hører til arbeiderklassen hvis de ikke skaper verdi?

Karl Marx hogg av hele knuten da han, omsatt til moderne norsk, sa:¹⁰ Visergutten eller den handelsreisende gir jamt blaffen i om deres arbeid ikke tilfører varen verdi. Og han sier videre om slike personer at de utfører en nødvendig funksjon og gjør et like bra arbeid, sjøl om de ikke skaper verdi eller noe produkt. Marx forklarer også at en funksjonær gjør uproduktivt arbeid som andre måtte gjøre hver for seg hvis han ikke fantes. På den måten sparer kapitalisten inn tid og penger. Bare en del av innsparinga blir arbeidslønn for funk-

sjonæren. Også han får bare utbetalt for en del av sitt arbeid.

Sånn er det med over 90 % av funksjonærene, og de fleste av dem har en like avhengig og usjølstendig stilling i forhold til produksjonen som arbeideren har. De eier heller ikke produksjonsmidler og har ikke høyere lønninger enn mange industriarbeidere. Det er helt rimelig å regne flertallet av funksjonærer til arbeiderklassen.

ØKER ARBEIDERKLASSEN?

Mange vil ha oss til å tro at arbeiderklassen forsvinner og at vi istedet får en stor middelklasse.

Riktignok er det sånn at det blir flere arbeidere som betjener elektronisk utstyr osv., men det betyr på ingen måte at arbeiderklassen forsvinner – bare at den blir mer sammensatt. Dessuten stemmer det ikke at arbeiderklassen minker i omfang, verken i Norge eller andre vestlige land.

Fra 1948 til 1966¹¹ økte de produktive arbeidere og funksjonærer i industri, bergverk, bygg, anlegg og transport og samferdsel fra 47 til 50 % av yrkesbefolkningen. Bare i jordbruk, skogbruk og fiske gikk lønnsarbeiderne tilbake. Men det står fast at de tradisjonelle arbeiderne øker i antall og prosent. Det har og skjedd en økning av den uproduktive delen av økonomien, og antallet folk sysselsatt i varehandel og ulike slags tjenester har økt fra 41 til 47 % av yrkesbefolkningen. Men nettopp i disse gruppene skjer det en sterk overgang til arbeiderklassen ved at grupper som tidligere både lønsmessig og i sjølstendighet sto langt over arbeiderklassen, i dag har stagnert i lønn og blir helt avhengige av diktat ovenfra. Ut fra dette kan vi bare slutte at arbeiderklassen

vokser, og totalt er den i dag om lag 70 % av befolkninga.

HVORFOR LEGGER VI SÅ STOR VEKT PÅ ARBEIDERKLASSEN?

Andre grupper i befolkningen kan ha vel så dårlige levevilkår som arbeiderklassen. F. eks. en fisker, eller til og med en såkalt arbeidsgiver som f. eks. en butikkeier med en ansatt.

Hvorfor framhever vi arbeiderklassen som den mest revolusjonære klassen?

– Arbeiderklassen er et produkt av den moderne industri. Klassen er skapt av de moderne produksjonsforholdene og vokser med utviklinga av disse. Derfor bærer klassen framtida i seg.

– Arbeiderklassen er den største og mest konsentrerte klassen geografisk.

– Arbeiderklassen moter utbyttinga fra den herskende klassen mest direkte. Den utbytter ingen andre klasser.

– Arbeiderklassen har evne til å slutte seg sammen og fylke andre progressive klasser av folket rundt seg.

– Arbeiderklassen eier ikke produksjonsmidlene – den har ingen eiendom å miste.

– Arbeiderklassen står i produksjonen med et streikevåpen som rammer kapitalen direkte og hardt.

Dette er de viktigste grunnene til at arbeiderklassen er den mest revolusjonære klassen. Objektivt er den mest utbytta, objektivt har den muligheter for å møte utbyttinga med direkte kamp. Klassens lange kamperfaringer er summert opp av klassebevisste ledere. Dette er grunnlaget for at arbeiderklassen i spissen for andre progressive klasser vil reise seg, kaste sine lenker og ta samfunnsmakta sjøl til fordel for hele det arbeidende folket.

Det er viktig å skjonne arbeiderklassens

rolle. Det har betydning for hvilken vekt en legger på arbeidet i arbeiderklassen. Det har og betydning for hva slags samfunn som nødvendigvis må følge etter at kapitalistene har mistet makta si ved revolusjon.

HVA SÅ MED ANDRE SOM LEVER AV SITT EGET ARBEID?

Vi norske kommunister kvittet oss i 1971 med ei lita gruppe folk som brukte arbeiderklassens store revolusjonære rolle som påskudd til å nekte å samarbeide med andre grupper av folket.^{1,2} Derfor har det litt å si at du kjenner vårt standpunkt til dette og diskuterer det. Spesielt vil vi ta opp bøndene og de intellektuelle.

BØNDENE

Bøndene er ingen ensartet gruppe. Det finnes storbønder og til og med noen få godseiere. Og det finnes lutfattige bønder som halvt er lønnsarbeidere og halvt er bønder. Det betyr at det er klasseskiller blant bøndene. Det viktigste klasseskillet går ut på om de lever av sitt eget eller andres arbeid. I Norge er det under 5 % av bøndene som lever helt eller delvis av andres arbeid. Det overveldende flertallet lever av sitt eget slit.

De bøndene som verken lever av andres arbeid eller må ta lønna arbeid noen del av året, kaller vi den småborgerlige delen av bøndene. De skiller seg som nevnt fra kapitalistiske bønder. De skiller seg også fra arbeiderne ved at de eier sine produksjonsmidler sjøl.

Bøndenes flertall er utbytta av bankene ved den gjelda de har, av staten gjennom skatter og avgifter og av landbruksorganisasjonene gjennom priser o. l.

Den største delen av bøndene kan bli

revolusjonære eller nøytrale venner av revolusjonen. Derfor, og fordi de kan utgjøre en progressiv kraft i kampen mot monopolkapitalen i dag, er det viktig å forene seg med dem. I kampen mot EEC finner vi et godt eksempel på felles interesser mellom bønder og arbeidere. Alliansen er et viktig trekk ved alle sosialistiske revolusjoner.

Heller ikke fiskerne er en ensartet gruppe. De store tråler-rederne skiller seg fra kystfiskere bl. a. ved at de utbytter trålergaster og driver et rovfiske som direkte truer kystfiskernes eksistens.

Flertallet av fiskerne har objektivt motsatte interesser av monopolkapitalen; deriblant store tråler-redere, banker som de står i gjeld til, staten som på forskjellige måter forsøker å radere ut denne »uproduktive» delen av fisket og fordyrende omsetningsorganisasjoner. Det økende kravet om 50-mils fiskerigrense fra fiskerne understreker de felles interessene de har med arbeiderne mot imperialismen, staten og monopolkapitalen. I kampen mot EEC slåss fiskerne for fortsatt eksistens, bl. a. mot norske og utenlandske tråler-rederiers monopoler.

DE INTELLEKTUELLE

Det finnes mye hat og mistro i arbeiderklassen mot de intellektuelle. Fra gammelt av har de intellektuelle vært redskap for de herskende klasser. De intellektuelle var også i alt vesentlig rekruttert fra borgerskapet, det var pengesterke folk som hadde råd til å gi sine barn utdanning. Med økte krav til arbeidskraftas utdanning har kapitalen skapt langt flere intellektuelle enn før. Også i dag er mange intellektuelle advokater, forskere, »ekspertes» i kapita-

lens tjeneste. De har høy lønn og sitter på toppen av hierarkiet, to av tre kjennetegn på at de ikke tilhører arbeiderklassen.

Dessuten kjenner arbeiderklassen intellektuelle som har spilt en grunnfalsk rolle som ledere. Men det ville være feil å mene at alle intellektuelle på den ene eller andre måten tjener kapitalistene. I dag er tvert om hovedtyngden av de intellektuelle en del av det arbeidende folket. De er i usjølstendige stillinger og har en økonomi som, når studielånet trekkes fra, i svært få tilfeller er bedre enn høytlonte industriarbeideres. En del av disse har tatt arbeiderklassens standpunkt og var etter de mørke femtiåra blant de første til å heise de røde fanene igjen. Deres styrke i revolusjonær kamp er at de har begynt å avsløre kapitalistene vitenskapelig og kan føre fram den sosialistiske teorien til den mest bevisste delen av arbeiderklassen igjen. Flere og flere intellektuelle proletariseres, får objektive interesser av en felles kamp under arbeiderklassens ledelse. Med deres muligheter for vitenskapelig avsløring og bruk av den sosialistiske teorien er de en nødvendig alliert med arbeiderklassen i kampen mot monopolkapitalen.

I dag har ikke den revolusjonære arbeiderbevegelsen for mange, men for få intellektuelle. Vi trenger mange flere som på en vitenskapelig måte kan vise arbeiderklassen hvordan den blir flådd, hvor stolt historie det arbeidende folket har og hvorfor det imperialistiske systemet nødvendigvis går mot sin undergang.

MONOPOLKAPITALEN UTBYTTER HELE FOLKET

Når vi snakker om folket, mener vi ikke alle som bor i Norge, da sier vi

befolkningen. Nei, vi utelukker skipsredere fra folkets rekke. Med folket mener vi alle de gruppene som har felles interesser mot monopolkapital og imperialismen. Monopolkapitalen nøyer seg nemlig ikke med å utbytte arbeiderne i industrien. Den utbytter alle som lever av sitt eget arbeid, gjennom gjeld, priser osv. Det er ingen tilfeldighet at bankpalasser og enorme supermarkeder skyter i været. De bygger på milliarder som er rovet fra det arbeidende folket.

Monopolene sitter med muligheter til å fastsette en del priser slik som de finner det for godt, fordi de har få, svake eller så godt som ingen konkurrenter. Det betyr at disse varene selges over sin verdi, og monopolene får en *ekstraprofit* på folkets bekostning.

En økende del av profitten tas ut i omsetningsleddet. Legg merke til at i de samme åra som dette har skjedd, har det økt på med handelskjeder som EPA (med DnC, ELKEM, Wilhelmsen osv. i ryggen,) DOMUS (med kapital som er trukket fra hundrevis av små samvirkelag) osv.

Og staten er ingen passiv tilskuer til dette, men plusser på med økte skatter, avgifter, moms osv. Det arbeidende folket presses til å avgi mer og mer for å mette monopolenes behov for ekstra-profitter.

2. studiemøte

FORSLAG TIL STUDIEDISKUSJONEN

1. Vurder analysen av klasse-motsetningene i Norge. (Se f.eks. analysen i forhold til kunnskaper du har om arbeidsplassen/bostedet ditt og hvilken klasse-tilhørighet du sjøl mener at du har).
2. På hvilken måte forsøker monopolkapitalen å øke utbyttinga av arbeiderklassen i vårt land? (Prøv f.eks. å finne

- eksempler fra din egen arbeidsplass eller arbeidsplasser som du kjenner).
3. Er det riktig at arbeiderklassen er den mest revolusjonære klassen? (Trek f.eks. følgende inn i diskusjonen: Hvorfor stemmer da så mange arbeidere på DNA? Hva betyr «arbeiderklassens ledende rolle» for forholdet til f.eks. bøndene og de intellektuelle?)

NOTER TIL MØTE 2.

1. Likningsboka for Oslo 1969.
2. Årbok for de fem største innen industri og bergverk.
3. Oversikt i Orientering, 1969.
4. Røde Fane nr. 1, 1972.
5. Årsberetning for DnC, 1970.
6. Intervju med dir. Peder Søyland i Vårt Blad, organ for NKL.
7. 30 % — tallet er basert på tall for konsumprisindeks og engrosprisindeks i Statistisk Årbok 1970. Fra 1960 til 1969 steg konsumprisindeksen 23 % mer enn engrosprisindeksen. Med en minimal beregning av engrosprisindeksen før 1960, er det lavt regnet når vi setter handelsprofitten til 30 % av fabrikkprisen.
8. Røde Fanens redaksjon har gjennomgått tabellene for funksjonærgrupper i Statistisk Årbok 1970. Se eget avsnitt om funksjonærer seinere i dette møtet.
9. Det er vanskelig å få et eksakt tall som uttrykker den reelle avskrivningen. Kapitalistene manipulerer disse tallene av skattemessige grunner.
10. Karl Marx: Kapitalen, bind II, fra s. 120 om improduserte arbeidere.

11. Tall henta fra Statistisk Årbok 1970. Årbokas opprinnelige tabeller viser en tilbakegang. Vurderes materialet i forhold til de arbeiderne og funksjonærene som skaper merverdi, er det imidlertid en framgang på 3 %. (Jfr. note 8) i dette brevet og eget avsnitt om produktive/uproduktive arbeidere og funksjonærer.

12. Hovden-gruppa mente bl. a. at norske småbønder var reaksjonære. Grunnen til det var at de eide produksjonsmidlene sjøl og egentlig skulle ønske å utbytte andre hvis de bare fikk anledning. På den måten tilla Hovden og hans gruppe alle bøndene dypt reaksjonære motiver for at de var mot EEC, og Hovden nektet å lage enhetsfront med dem. Heller ikke aksepterte de at hovedtyngden av norske bønder og norske fiskere er nødvendige og viktige allierte for arbeiderklassen i den sosialistiske revolusjonen i Norge. Kampene mot Hovden-gruppas sektariske og feilaktige ideer ble ført i hele ml-bevegelsen våren og sommeren 1971. Hovden og en håndfull som fulgte ham bøydde seg ikke for den så og si enstemmige oppfatninga ml-bevegelsen hadde. De ble ekskludert av MLF til slutt, da fordi de ble streikebrytere i Austad-streiken (Tromsdalen) høsten 1971.

SUPPLERENDE LITTERATUR TIL HEFTE 2

1. Røde Fane 1/72: Notat til klasseanalyse
2. Marx/Engels: Det kommunistiske manifest.
3. Mao Tsetung: Analyse av klassene i det kinesiske samfunn. I Røde Fane nr. 1 1972 og i Skrifter i utvalg.
4. Marx/Engels: Arbeid og kapital (Elan studie plus).

3. MØTE: IMPERIALISMEN

HVORDAN OPPSTO IMPERIALISMEN?

At et land skaffer seg kolonier, som det utbytter og utnytter på alle måter, er ikke noe som oppsto med den moderne imperialismen, slik vi kjenner den fra det siste århundret. Slikt har faktisk skjedd i et par tusen år. Sjølve kapitalismen i Europa har sitt utspring i en slik politikk. Karl Marx snakket om at kapitalen i Europa dryppet av blod – og det er sant. Gjennom ren og skjær nedslaktning av mennesker i de (for europeerne) nyoppdagede områdene, i Asia, Afrika, Amerika, skaffet handelshusene seg kontroll over enorme rikdommer, som de seinere brukte blant annet til investeringer i produksjon. Også Irland – som ligger i Europa – har vært en koloni under England. De fleste europeiske landene la under seg kolonier i voksende takt, og de kunne i begynnelsen gjøre det uten nødvendigvis å komme i veien for hverandre. Men dette tok slutt like før siste århundreskiftet. Fra den tida kunne ingen makt trenge inn på nye områder uten å komme i konflikt med andre kolonimakter. Verden var oppdelt, og bare en *nyoppdeling*, eller gjenoppdeling, kunne komme på tale.

Samtidig hadde produksjonen i de viktigste kapitalistiske landene utviklet seg så langt at *frikonkurransen*¹ var trengt til side for de store monopolene.²

Monopolene vokste ut over de enkelte landene og ble til internasjonale stor-konserner. Disse konsernene begynte å dele verden mellom seg, slik som f. eks. General Electric og AEG gjorde i 1907, da General Electric «fikk» USA og Canada, og AEG størstedelen av Europa³.

At slike *internasjonale* monopoler delte verden mellom seg, betydde enerett for disse til råvarer og markeder.

Til slutt fikk eksport av kapital (kapitaleksport) en særskilt og viktig plass i forhold til eksporten av varer. *Kapitaleksport* betyr investering i andre land, i f. eks. industri, gruvedrift m. m.

Alt dette skjedde rundt 1890, og det systemet som dermed var skapt, kaller vi for *imperialismen*.

Lenin har i sitt klassiske verk – «Imperialismen som kapitalismens høyeste stadium» – gitt en kortfattet karakteristikk av imperialismens 5 viktigste kjennetegn:

»1. Konsentrasjon av produksjon og kapital som har nådd et så høyt utviklingstrinn at den har skapt avgjorte monopoler som spiller den avgjørende rolle i det økonomiske liv;

2. Bankkapitalen er smeltet sammen med industrikapitalen, og det er skapt et finansoligarki⁴ på grunnlag av denne «finanskapital»;

3. Kapitaleksporten, til forskjell fra vareeksporten, får særlig stor betydning;

4. Det oppstår internasjonale monopolistiske kapitalistsammenslutninger som deler verden mellom seg, og

5. Jordens territoriale oppdeling mellom de kapitalistiske stormakter er avsluttet. Imperialismen er kapitalismen på det utviklingstrinn da monopolenes og finanskapitalens herredømme er skapt, da capitaleksporten har fått framtrædende betydning, da verdens oppdeling mellom de internasjonale truster⁵ er begynt og oppdelingen av jordens hele territorium mellom de største kapitalistiske land er avsluttet.»

MONOPOLKAPITAL UTEN IMPERIALISME?

Helt siden kapitalismen dukket opp, har det vært dem – også folk som kaller seg sosialister – som har hevdet at det går an å få monopolkapitalen til å slutte å være imperialistisk. Det vil si at imperialism er en politikk som monopolkapitalen kan følge eller la være å følge – etter ønske. Eksempel: Bare USA får en »snill» president, vil USA slutte å undertrykke og utbytte folk over hele verden.

La oss se på denne påstanden.

Et monopol strever for å få størst mulig kontroll over produksjonen – fra råstoffet til detaljhandelen. I Norge er ELKEM (ferrolegeringer) et godt eksempel på dette. Selskapet eier gruver, det eier halvfabrikata-anlegg, og sammen med Spigerverket vil det kontrollere ikke så lite av ferdigvareproduksjonen, og på toppen av det hele har det del i blant annet det norske EPA.

Men etter som kapitalismen har skapt et verdensmarked og forårsaket en verdensomspennende jakt på råstoffer, så er det utilstrekkelig for et monopol at det sikrer seg innenfor et lands grenser Aluminium-trustene har sikret seg kontrollen over de viktigste områdene som leverer bauxitt, som de trenger i sin produksjon. Oljeselskapene er et enda mer kjent eksempel. En ny oljekilde trekker til seg internasjonale oljeganter som et fluepapir trekker til seg fluer.

Og monopolene trenger også sikre og økende *markeder* for sin produksjon. Dette medfører at de oppretter salgsselskaper i mange land, og legger press på regjeringer for å få garantier for sin omsetning. Men salgsselskaper er ikke nok. Om ett monopol skal stå seg i

konkurransen med andre, må det opprette egne produksjonsavdelinger i andre land, de må *eksportere kapital*. Særlig er det ettertraktet å eksportere kapital til land med lave arbeidslønninger.

Slik er monopolene ikke i stand til å velge om de skal være imperialister eller ikke. Et monopol i et kapitalistisk land *må* være imperialistisk, det er en del av monopolets natur.

Derfor finnes det ikke *under kapitalismen* noe alternativ til imperialismen, med dens hensynsløse utbytting og dens blodige undertrykking. Skal vi for godt gjøre slutt på imperialismen, må vi gjøre det av med det kapitalistiske system. Vi må gjennomføre sosialismen. Det betyr ikke at vi under kapitalismen ikke skal kjempe mot imperialismen. Vi kan begrense imperialismens framstøt, vi kan slå den tilbake i enkelte områder, slik det vietnamesiske folket er i ferd med å gjøre, slik vi har gjort med EEC, men ifølge sin natur vil imperialismen fortsette å gjøre nye framstøt, så lenge grunnlaget – kapitalismen – består.

Sosialismen legger ikke, slik som imperialismen, maksimumsprofitten til grunn for økonomien. Sosialismen opphever den private eiendomsretten til de viktigste produksjonsmidlene. Sosialismen betyr sjølbergingsøkonomi og slutt på kapitaleksport. Det betyr ikke nødvendigvis slutt på økonomisk samkvem med ikke-sosialistiske land. Men slikt samkvem skal ikke gjøre et sosialistisk land avhengig av andre land, det skal skje på lik fot, ut fra prinsippet om likeberettigelse og uavhengighet. Når monopolkapitalen er styrtet i alle land, og sosialismen opprettet, er det også slutt på imperialismen.

IMPERIALISME BETYR KRIG

Imperialistene vil sette seg imot at koloniene forsøker å føre en mer nasjonal og uavhengig politikk, fordi det er en trusel mot deres økonomiske interesser. Men den moderne imperialismen har blitt *tvunget* til å oppgi den gamle formen for koloniherrdømme. Som resultat av folkenes frigjøringskamp har mange land i Afrika, Asia og Latin-Amerika fått sin formelle frihet. Men det betyr ikke nødvendigvis at de har befridd seg fra imperialismen. USA er det beste eksempel på en imperialistmakt som har utviklet andre former for utbytting, andre metoder til å sikre profitten. Gjennom enorme monopoler kontrollerer landet 60 % av verdens rikdommer. En dollar investert i Latin-Amerika gir det mangedobbelte igjen. Slik *kapitaleksport* betyr økt utbytting, det betyr ikke at «mottakerlandet» «får mer kapital» å rutte med. Det betyr undergraving av et lands nasjonale økonomi. Når USA investerer i et latinamerikansk land, gjør USA det ut fra *sitt* behov. De bygger den industri USA trenger, og det blir billigere, fordi arbeidskraften er billigere enn hjemme. U-landa tvinges til å eksportere råvarer til stadig lavere priser, og må kjøpe ferdigvarer igjen til stadig høyere priser. USA kan yte *lån* til et land, mot at landet bruker disse pengene til å kjøpe varer fra USA. Det betyr dobbel utbytting: «Mottakerlandet» må betale ågerrenter for lånet, og må kjøpe dyrere varer fra USA, fordi det ikke får utvikle sin industri som det vil.

Også de andre kapitalistiske og imperialistiske landa er hardt infiltrert av kapital. I Norge er det USA av andre land som har størst interesse i industrien. Vest-Tyskland har bundet så mye USA-

kapital i sin industri at landet ennå ikke har vært i stand til virkelig å sette hardt mot hardt i valuta-spørsmål. For om dollaren ble alvorlig devaluert, ville det ramme Vest-Tyskland.

Også EEC utvikler sine nykolonier. 13 land i Afrika har i dag et forhold til EEC som gjør at de forplikter seg til å kjøpe EECs ferdigvarer, og levere råstoff til EEC.

Men denne imperialistiske politikken tvinger folkene i nykoloniene til å gripe til våpen for å bli kvitt undertrykkinga. Og ettersom imperialistene ikke frivillig gir slipp på sitt bytte, øker de den voldelige undertrykkinga, og fører *krig* for å forsvare sine imperialistiske interesser (USA i Vietnam, England i Nord-Irland, Frankrike i Tchad, Portugal i Angola osv.). På denne måten *betyr imperialismen krig*.

Men imperialismen gir seg ikke med å underkue folkene i mange land. Tidligere pekte vi på at oppdelinga av verden mellom imperialistene er avsluttet, at bare *nyoppdeling* kan komme på tale. Når en imperialistmakt forsøker å trenge seg inn på nye områder, kommer den i konflikt med andre imperialister. Spenninga mellom dem øker. Samtidig utvikler imperialistmaktene seg innbyrdes med ulik hastighet. Vest-Tyskland i spissen for EEC truer i dag USAs økonomiske interesser på enkelte områder, sjøl om *interessefelleskapet*, særlig militært, også er stort. (Vest-Tyskland mangler kolonier, og selger sine produkter f. eks. til u-land under USA-systemets militære og politiske beskyttelse.) Japan prøver seg med økonomisk krigføring overfor USA, f. eks. på bilmarkedet. Japan og Vest-Tyskland vokser fortere i økonomisk styrke enn USA. Den økonomiske krigføringa, om egne og andres markeder, vil

derfor skjerpes. I siste instans er det bare makt, krig, som kan løse konflikten mellom konkurrerende imperialister. Også på denne måten betyr imperialismen krig. Et sterkt EEC under vest-tysk dominans betyr *økt* krigsfare, ikke fred, slik mange tilhengere hevder.

De to verdenskrigene brøt ut som følge av skjerpede konflikter mellom imperialistland. Tyskland trengte Lebensraum – livsrom – det vil si råstoffer og markeder. England og Frankrike ville ikke gi opp noe, og Tyskland tydde til bajonetter og tanks for å nå målet.

IMPERIALISMEN I DAG

Etter den 2. verdenskrig ble USA ubestridt den sterkeste imperialismakta. Japan, Tyskland, England og Frankrike eksisterte på USAs nåde og fikk store mengder USA-kapital innover seg. Politisk og militært ble de underlagt USA. USA hadde den sterkeste militærmakta, og også den sterkeste *økonomiske* kontrollen. På et tidspunkt i midten av 60-åra hadde USA over 3600 militærbaser i fremmede land. Situasjonen virket lys for USA-imperialismen.

Men imperialistene overså to ting:

– For det første glemte de å regne med folkene i de undertrykte landa. Det første store nederlaget der var da *Kina* kastet imperialismen ut og opprettet folkerepublikken i 1949. Det andre nederlaget var Koreakrigen. Og i våre dager er de på vei mot sitt tredje. Det vietnamesiske folket er i ferd med å beseire en fiende som skulle ha alle militære hjelpemidler på sin side. Frigjøringskampene har svekket USA-imperialismen, og særlig Vietnamkrigen har bidratt til at USA rystes av økonomiske kriser.

– Den andre faktoren er, som vi har

pekt på, de andre imperialistiske landa, særlig i Europa, der fire viktige imperialistland fra siste krig (Vest-Tyskland, Frankrike, Italia og Storbritannia) gjennom EEC tar sikte på å få en sterkere plass blant supermaktene. Økonomisk er de også i ferd med å *innhente* USA.

Disse landa ønsker å kvitte seg med USA-dominansen på alle områder, også gjennom en *hær* som kan måle seg med USAs, en EEC-hær (Europa-hær).

SOSIALIMPERIALISMEN

Etter den andre verdenskrig har det kommet en ny imperialismakta på arenaen. Etter Stalins død klarte borgerlige byråkrater å ta makta i Sovjetunionen og gjøre den til et borgerlig diktatur med en kapitalistisk økonomi⁶. Sovjet-lederne bruker profittmotiv som ledetråd i økonomien. Denne utviklinga av kapitalismen fører til økt behov for å sikre markeder og billige råstoffer: *Imperialisme* overfor andre land, særlig overfor de andre landene i Øst-Europa. Dette går under navnet »internasjonal arbeidsdeling», som Bresjnev har forklart slik:

»**Dette samarbeidet gjør det mulig for Sovjetunionen å utnytte den internasjonale arbeidsdelingen på en bedre måte. Vi vil bli i stand til å kjøpe av disse land større mengder av deres tradisjonelle eksportvarer – bomull, ull, pelsverk og huder, renset non-ferromalm, matolje, frukt, kaffe, kakaobønner, te og andre råvarer, og en rekke ferdigvarer.**» (Sitat etter »Leninisme eller sosialimperialisme», Peking 1971.)

For de øst-europeiske landa betyr det blant annet: De er bundet til å levere varer til Sovjet som ligger under prisene på verdensmarkedet, og til å kjøpe russiske varer dyrere enn de kunne ha fått

dem i Vesten. I *Tsjekkoslovakia* førte denne politikken i 1968 til væpnet overfall for å trykke imperialismen.

Sovjet forsøkte seg med en liknende politikk overfor det sosialistiske Albania. Krustsjov ville gjøre landet ved Adriaterhavet til «en blomstrende frukthage», et feriested for partisejefene i Kreml. Men det albanske folket motsatte seg denne politikken. Det ville utvikle sin egen økonomi, stole på egne krefter. Sovjet trakk derfor i 1961 tilbake all teknisk og økonomisk hjelp til Albania.

Men Sovjet fører en liknende politikk også overfor andre land. *India* er f. eks. i dag et økonomisk lydrike under Sovjet. Sovjet kontrollerer de viktigste industriene og det meste av råvareproduksjonen i landet. Sovjet kjøper billig, og selger dyrt. Indias intervensjon i Pakistan skjedde med sovjetiske våpen. Det tok ikke lang tid etter Indias «frigjøring» av «Bangladesh» før Sovjet hadde skaffet seg flåtebase i byen Dacca. Det er i pakt med uttalelser fra øverstkommanderende for den sovjetiske marinen: «Sovjetflåtens skip (vil) seile ... overalt hvor det er nødvendig av hensyn til vårt lands sikkerhetsinteresser.» (Sitert etter «Leninisme eller sosialimperialisme».)

Sovjet har gått til væpnet overfall mot Kina. Det solgte våpen til Suharto-regimet i Indonesia, som var i ferd med å myrde hundretusener av kommunister etter statskuppet i 1965. Det anerkjenner fortsatt det reaksjonære Lon Nol-regimet i Kambodsja, og har ytt det militære støtte. Det har gått inn for «kollektive sikkerhetsavtaler» i Asia, mot de indokinesiske folkenes vilje, for å sikre «freden» i området, dvs. forhindre væpnet motstandskamp. På denne bakgrunn må vi også se bestrebelsene på å danne en «all-europeisk» sikkerhetsordning i Eu-

ropa, sammen med bl. a. Vest-Tyskland. Sovjet har forfalt til en imperialistisk makt som har felles interesser med USA og Vest-Tyskland om å undertrykke folkene, samtidig som de har motstridende interesser med de andre imperialistblokkene. Kreml-lederne lar i dag vest-tysk monopolkapital invadere det sovjetiske og de øst-europeiske markedene, og gjør sin egen økonomi stadig mer avhengig av vestlig økonomi. Vest-Tysklands «nye» øst-politikk er ikke noe annet enn en politikk som går ut på å oppnå med «fredelige» midler det Hitler-Tyskland ville oppnå med voldelige: Lebensraum østover.

Sovjet er i dag en del av det imperialistiske systemet. Det samarbeider med de andre imperialismaktene om å undertrykke verdens folk, og slåss med dem om markeder og innflytelse. De er med på å skjerpe krigsfaren.

KRISA

Kapitalismen fører til kriser som den sjøl ikke klarer å løse, og som en dag vil bidra til kapitalismens endelige undergang. Dette har kommunister alltid påstått, og for denne påstanden blir de ofte angrepet. F. eks. mener enkelte SF-økonomer at kapitalismen i dag har overvunnet krisene.

Betyr dette at vi mener kapitalismen vil ramle over ende *av seg sjøl*, bare krisa kommer langt nok? En del av dem som angriper oss, tillegger oss nettopp slike synspunkter. Men det er ikke riktig:

Kapitalismen skaper ikke bare økonomisk krise, den skaper også politiske og militære kriser, og det er alt dette – *sammen med og under presset fra massenes kamp* – som får kapitalismen til å rase overende.

Den politiske krise utvikles f. eks. når folket ikke lenger lar seg lede på avveier av kapitalistiske politikere, men begynner å slåss mot utbyttinga, kjemper mot forverring av sine kår, og begynner å ta seg sjøl til rette i politikken. Ei slik krise var USA inne i under opprørene i Detroit og andre byer fra midten av 60-åra. I USA har det vært mer eller mindre vedvarende politisk krise i lengre tid noe som bl. a. fikk et offisielt utredningsinstitutt, Rand Corporation, til å utrede spørsmålet om eventuell sløyfing av presidentvalget i 1972!

Ei politisk krise henger ikke nødvendigvis sammen med store økonomiske problemer, arbeidsløshet o. l., sjøl om slike ting gjerne henger i hop. Det fremste kjennetegnet på ei politisk krise er mistro og mistillit til statsmakta.

Når omlag 40 % boikottet siste kommunvalg i enkelte fylker i Norge er det et symptom på en slik krisetendens. Reaksjonene på misbruket av embetsverket under avslutninga av valgkampen i folkeavstemningen om EEC er det samme. Derfor kan ei politisk krise også utvikle seg på bakgrunn av korrupsjon i statsapparatet, svindel og manipulasjon i forbindelse med valg, parlamentariske avstemninger o. l.

Å operere med et hermetisk skille mellom politiske kriser og økonomiske/ sosiale kriser er under ingen omstendighet mulig. I Frankrike utviklet det seg i 1968 til harde klassekamper som fikk karakteren av et politisk opprør mot statsmakta. Men mye av grunnlaget var lagt gjennom lang tids misnøye med lønns- og arbeidsforhold blant arbeiderne struktur-rasjonalisering på landsbygda og rasjonaliseringsframstøt på universitetene.

Gjennom USAs nederlag i Vietnam, gjennom at troppenes moral svekkes (opprør mot egne offiserer), gjennom at USAs grep over hele verden svekkes, kommer landet også i en militær krise.

De ulike formene for krise har altså sammenheng med økonomien, men de har også i høyeste grad sammenheng med utviklinga av *massenes politiske bevissthet*.

Økonomisk krise har hjemsøkt kapitalismen fra dens barndom. I forrige århundre kunne Marx og Engels slå fast at krisene gjentok seg med mellomrom på om lag ti år. I vårt århundre har vi hittil hatt denne utviklinga:

- 1900: storkrise
- 1914–18: 1. verdenskrig
- 1920: krise
- 1929: storkrise
- 1939–45: 2. verdenskrig

I de første femtiåra hadde kapitalismen fem betydelige kriser.

Etter 2. verdenskrig har kapitalismen klart å gjøre krisene mindre, men de har vært der, i form av *overproduksjonskriser*, kraftig øking av arbeidsløsheten, valuta-kriser. Bare fra høsten 1968 til høsten 1972 har det vært 8 dollar-kriser.

De økonomiske krisene har *overproduksjon* som utgangspunkt. Kapitalen produserer for profitt, ikke for behov. Før eller seinere blir det derfor *overproduksjon*. I 1970 sto omlag 25 % av alt produksjonsutstyr i USA og rustet, fordi varelagene var overfylte. Nær 6 millioner var etter *offisiell* statistikk – som gir for lave tall – arbeidsløse.

Dessuten: Kapitalisten kan ikke samtidig øke profitten og folks kjøpekraft, i form av høyere lønn. Dette sammen med at folk mister jobben, minsker kjøpekrafta, overproduksjon melder seg i flere

sektorer, flere bedrifter legges ned.

Norsk treforedlingsindustri er et grelt eksempel på det kapitalistiske anarkiet i produksjonen, dvs. produksjon uten samfunnsmessig kontroll, med påfølgende krise:

Våren 1970 ble det meldt om stor profitt i treforedling, og kapitalen strømmet til. Avisene skrev at dersom all denne kapitalen skulle overføres til produksjonen, ville det bety at *all skog i Norden måtte hogges ned i løpet av ett år* for å holde det nye produksjonsutstyret beskjefligt. Og slik gikk det sjølsagt ikke. Alt på høsten meldte overproduksjonskrisa seg, og mange bedrifter gikk nenedom. Den mest kjente er vel Vestfos Cellulose.

Krisa viser en tendens til først å omfatte produksjonen av maskiner – produksjonsmidler – og siden produksjon av forbruksvarer. Fra og med høsten 1972 økte de norske lagrene i produksjonsmiddelsektoren uvanlig kraftig, ifølge Statistisk Sentralbyrå. På ettersommeren -72 meldte byrået at forbruket nesten hadde stått stille det året, i motsetning til tidligere, da det har økt fra år til annet. Dette er begynnende krisetegn i den norske økonomien, sjøl om det ikke betyr storkrise rundt hjørnet. Hittil har den norske økonomien vært forholdsvis stabil, fordi den ikke har vært så ensrettet – dvs. basert på ensidig produksjon av få typer varer – som for eksempel den svenske. Den svenske produksjonen har vært ensidig innrettet på produksjon av enkelte eksportvarer. For den norske økonomien har det betydning at om en sektor – dvs. en del av produksjonen – har vært kriserammet, har det ikke alltid slått over i de andre sektorene. En annen sak er at norsk monopolkapital anstrenger seg for å få slutt på denne »ulønnsomme» mangelen

på økonomisk ensretting. Monopolkapitalen vil produsere færre produkter, gjøre norsk økonomi mindre uavhengig, mindre sjølberga.

Sett i verdensmålestokk *tiltar* i dag den økonomiske og politiske krisa i kapitalismen. De imperialistiske landa har ikke klart å hanske med den. Norge følger etter, sjøl om tempoet er langsommere, og vil kunne forskyves på grunn av midlertidig økonomisk oppgang.

NORGE OG IMPERIALISMEN

1. Norge er en del av det imperialistiske systemet.

Norge deltar i NATO, som er USA-imperialismens fremste våpen i området rundt Atlanterhavet. Organisasjonen gjør det mulig for Portugal å fortsette sine kolonikriger, og den gjorde det mulig for de greske oberstene å gjennomføre fascistkuppet i 1967.

I en lang rekke andre organisasjoner deltar den norske staten eller representanter for monopolkapitalen direkte og er med på undertrykkinga og utplyndringa av de fattige landene. Spesielt har Norge gjort seg bemerkta som et av de landene som kraftigst har prøvd å hindre at de fattige landene bygger seg opp sin egen handelsflåte. Norge nyter fordel av å være en del av den imperialistiske leir, ved derigjennom å få billige råvarer fra de fattige landene. Følgelig:

2. Norge er sjøl et imperialistisk land.

Vi har nevnt tidligere at store norske selskaper eksporterer kapital til de fattige landene. Men også i de europeiske landene driver Norge imperialistisk utbytting. Tre eksempler:

– Götaverken i Göteborg ble nylig

omorganisert slik norske rederi-interesser hadde krevd. Dette kunne norske redere tvinge gjennom fordi Götaverken var avhengig av dem.

– Christiania Spigerverk ønsker å etablere seg med et råjernverk i Storbritannia, og den britiske regjeringa vakler, fordi den anser slik etablering som en viss trusel mot britisk stålproduksjon.

– Jørgen S. Lien sier opp sine ansatte i Bergen og flytter kapitalen til Nord-Irland, hvor arbeidskrafta er mye billigere.

Ferskere eksempler kan bli norske investeringer i det nordlige Danmark etter folkeavstemninga nei.

Som en liten rosin i polysa henviser vi også til den annonsen som rederne i Oslo rykket inn før folkeavstemninga. Den sa åpent at rederne vil ha Norge med i EEC for å få hjelp til å presse de fattige landene til *ikke* å lage sin egen handelsflåte. Historisk er det bare to måter å gjøre dette på: Den ene er ved økonomisk blokade, den andre er kanonbåt-diplomati.

3. Norge er utbyttet av imperialismen.

Norge er et av de europeiske land som er hardest infiltrert av utenlandsk kapital.

– Om lag 30 % av industrikapitalen er utenlandsk.

– Betydelige norske kraftressurser og arbeidskraft går med til å produsere råvarer og halvfabrikata som i sin helhet går rett ut av landet til ferdigproduksjon i andre land. Dette gjelder selskaper som Falconbridge, Norsk Alcoa, EFP (Sauda), Sulitjelma Gruber, Sør-Norge Aluminium.

– Norske nøkkelbedrifter er i mange tilfeller helt eller delvis eid av utenlandske monopoler. Norsk Hydro har f. eks. 30 % fransk kapital.

– Militært er Norge underlagt NATO,

som har full tilgang til alle militære hemmeligheter og anlegg. »Forsvaret» av Sør-Norge er for øvrig i NATOs planer noe Vest-Tyskland skal ta seg av. Det fins NATO-planer for Norge lik Prometheus-planen, en hemmelig plan oberstene gjorde seg nytte av under kuppet i Hellas. I fjor ble det avslørt at NATO i Norge trener på å slå ned streiker og annen uro – den såkalte »Good Heart»-øvelsen, som ble avslørt i avisa Klassekampens mai-nummer, og som ble bekreftet av forsvarsministeren.

4. Norsk monopolkapital driver nasjonal undertrykking av Norge.

Den nasjonale undertrykkinga av samene er et eksempel. Samisk kultur, økonomi, språk, osv. blir systematisk forsøkt utryddet eller holdt nede. Aktuelle eksempler er etableringa av Biddjovagge Gruver – uten hensyn til reinens beiteområder – og forsøkene på å rasere samebygda Masi gjennom oppdemming til kraftutbygging.

KAMP FOR NASJONAL SJØLRÅDERETT

Mange generasjoner nordmenn har kjempet for at Norge ikke skal underlegges noe annet land, og tusener har ofret liv og helse for dette. Like fullt prøver monopolkapitalen å legge Norge mer og mer under de utenlandske imperialistenes kontroll. Først økonomisk, ved å åpne for innmarsj av utenlandsk kapital, så militært, ved å gjøre Norge til NATO-medlem. Det siste tiåret har monopolene gjort sitt ytterste for at enda mer av norsk økonomi skal underlegges imperialistene i EEC, og at den politiske sjølråderetten skal likvideres.

Borgerskapet har forlenget sluttet å være nasjonens forsvarere. I dag er det bare arbeiderklassen og det arbeidende folket som står for den nasjonale sjølråderetten. EEC-kampen har til fulle vist dette. Å forsvare den nasjonale sjølråderetten er ikke »reaksjonær nasjonalisme». Det svekker tvert om imperialismen, og gjør det lettere for det norske folket når det en gang vil fri seg fra monopolkapitalens ak og innføre sosialismen.

Samtidig er det internasjonalt, fordi det knytter kampen til de undertrykte i de fattige landa og de undertrykte i de rike landa sammen til en felles front mot en felles fiende.

Den viktigste innvendinga som finnes blant arbeiderklassen i spørsmålet om nasjonal uavhengighet er spørsmålet om *sjølberginga*. Kan en ikke skaffe seg midler til å opprettholde livet, blir sjølråderetten nokså tynnslikt.

Men Norge er ingen steinhaug i isørkenen. Det finnes betydelige naturressurser i Norge. Vi har viktige mineraler og malmforekomster. Vi har nok energiressurser, gjennom elektrisk kraft. Olje har vi til å dekke mer enn tre ganger Norges behov. Utenfor kysten har vi fiskeriforekomster blant de rikeste i verden. Det springende punktet er jordbruket. Jord blir lagt brakk. Norge produserer ikke brødkorn sjøl, og bare 3 % av arealet er dyrkbart i dag.

Land som Kina og særlig det lille Albania (på størrelse med Hedmark fylke) har vist at slikt kan endres når politikken styres av folkets interesser. Jordbruksarealet bør kunne mer enn fordobles, og et bedre utnyttet fiske kunne ytterligere bidra til sjølberging. I dag skjer det stadig vekk at store lagre med fisk råtner, fordi kapitalistene ikke synes de får høye nok

priser.

Det er ingen grunn til å se pessimistisk på Norges muligheter til sjølberging. Det som skal til er politisk vilje til å gjennomføre en slik politikk. Den kan ikke komme fra monopolborgerskapet. Den må tvinges gjennom av folket.

Men kan Norge forsvare seg militært? Vi mener ja. Norge har gunstige naturgitte betingelser for å bygge et nasjonalt forsvar. Så gunstige at den tyske overkommandoen ble mektig overrasket over hvor lett det var å ta Norge i 1940. Harald Normann har i boka »De fem første dagene» (Pax 1970) vist at den tyske overfallsmakten aldri burde ha kommet forbi kystfestningene i Norge med et minimum av forberedt norsk forsvar, og dersom vi ikke hadde hatt en forsvarsledelse som sviktet i de avgjørende dagene. På tross av dette klarte vi å forsvare landet lengre tid enn f.eks. Frankrike, Benelux-landene, Danmark, Polen.

Hvordan er det i dag? I Indo-Kina holder verdens største militærmakt på å bli slått av en liten nasjon. Det lille landet Albania var det første europeiske landet som — helt på egen hånd — kastet fascistene ut under siste verdenskrig, og landet forsvare seg fortsatt, tross trusler fra vestlig og sovjetisk imperialisme.

At Norge ikke kan forsvare seg militært var det tyngste argumentet for dem som fikk Norge inn i NATO i 1949, og det blir også brukt i EEC-debatten. Vi hevder at vi kan bygge et nasjonalt forsvar, ikke desto mindre fordi den militære alliansen vi er med i, NATO, til sjuende og sist er rettet *mot* det norske folket, og ikke først og fremst mot noen ytre fiende.

PROLETARISK INTERNASJONALISME

Proletarisk internasjonalisme betyr å innse at proletariatet i alle land har grunnleggende felles interesser, mot imperialismen og de reaksjonære i alle land. Dersom proletariatet i alle land forener seg, blir det umulig for de reaksjonære herskerne å opprettholde sin makt ved å la arbeiderne fra forskjellige nasjoner drepe hverandre i kriger som imperialismen starter. Det finnes mange eksempler på dette fra historien.

Blant annet kan det norske folk takke den svenske arbeiderklassen for at det ikke brøt ut krig mellom de to landene under løsrivelsen i 1905. Mens svenske godseiere med prestenes hjelp agiterte for krig mot Norge, gikk den svenske arbeiderklassen i demonstrasjoner og sendte støtteerklæringer til norske arbeidere, for det norske folks rett til nasjonal løsrivelse fra Sverige.

De franske soldatene som nektet å gå mot den unge sovjetstaten i 1917 har også vist et fint eksempel, og det samme gjør amerikansk ungdom som i dag nekter å la seg bruke mot det vietnamesiske folket.

Fordi proletariatet i alle land har felles interesser av å bekjempe reaksjonen, er proletarisk internasjonalisme et grunnleggende prinsipp for oss. Derfor støtter vi den progressive bevegelsen i andre land, ikke minst bevegelse som retter seg mot norsk imperialisme i vedkommende land. Om disse konfiskerer norsk monopoleiendom, eller jager ut norske profitører, har de vår fulle støtte (f. eks. om irske patrioter jager Jørgen S. Lien fra landet). Den norske arbeiderklassen er bare tjent med at dette skjer. Det er ikke den norske arbeiderklassen, men redeme, som lever høyt på de blodprisene den norske handelsflåten opererer med.

Proletarisk internasjonalisme betyr at den norske arbeiderklassen må gjøre noe aktivt til støtte for de som kjemper for frihet i andre land. I 50-åra og begynnelsen av 60-åra kostet det å åpent støtte de indo-kinesiske folk. De som gjorde det, ble utsatt for grov hets. Men det vietnamesiske folks rettferdige kamp har i dag støtte fra flertallet av det norske folk, ikke minst fordi noen har gått i bresjen for deres rettferdige sak her i Norge. Når vi, sammen med mange progressive, i dag støtter det palestinske folks kamp mot staten Israel blir vi utsatt for grov hets og store deler av arbeiderklassen stiller seg ennå uforstående til vår holdning til dette spørsmålet. Men fordi vi mener vi støtter andre folks rettferdige kamp, kan vi ikke slå av på den sjøl om det koster. Da kan det palestinske folks kamp aldri seire. Det er også viktig å vise solidaritet med de som allerede har frigjort seg, slik som Kina og Albania. Imperialistene planlegger stadig å knuse disse landene. Bare en sterk internasjonal solidaritet, kombinert med de frigjorte folkenes egen innsats, kan hindre at imperialistene når sine mål. Bare den kan trygge sosialismens seier i disse landene, og framskynde sosialismens seier i hele verden.

NOTEHENVISNINGER:

1. **Frikonkurranse** kjennetegner den første fase i kapitalismens utvikling. Da var bedrifter og kapitalgrupper ennå ikke så store at de behersket hele eller store deler av markedet. I forrige århundre mente de fleste økonomier at den frie konkurransen var en *naturlov* under kapitalismen. Forretningsbladet *Farmand* lever ennå i en slik drømmeverden. Marx påviste allerede i *Kapitalen* at frikonkurransen skaper *konstrasjon* av produksjonen, »de store eter de små». På et visst stadium må dette føre til monopoldannelser.

2. Spranget fra frikonkurrans kapitalisme til monopol kapitalisme skjedde for Europas vedkommende stort sett ved århundreskiftet. Se forøvrig karakteristikken av *monopol kapital* i studiehefte 2.

3. General Electric Company og Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft (AEG) var et amerikansk og tysk konsern. »Andre elektro-makter, i

det minste ikke slike som er fullstendig uavhengig av disse, fins ikke på jorden» var en samtidig kommentar. Se Lenin »Imperialismen», kapitelet om »Verdens oppdeling mellom kapitalistsammenslutningene.»

4. **Finansoligarki** betyr et fåmannsvelde av kapitalister som eier og kontrollerer storkonserner og storbanker.

5. **Trust** er navnet på samarbeidsavtaler mellom store kapitalistsammenslutninger for bl.a. å skape prismonopol. Samarbeidet mellom General Electric og AEG (se note 3) er et eksempel på en slik trust. (»Elektro-trusten»).

6. **»Sosial kapitalismen** — en kritikk av sovjet-økonomien» er navnet på en svensk bok, redigert av marxist-leninisten Bo Gustavsson. Den gir en god analyse — og mange opplysninger — om kapitalismens utvikling i Sovjet. Dessverre er det ikke plass til å gjengi dette stoffet her. Boka kan bestilles fra *Oktober Forlag*.

3. studiemøte

FORSLAG TIL STUDIEDISKUSJONEN

1. Etter krigen trodde mange at USA for alltid ville dirigere verdenspolitikken. Det ble snakket om »det amerikanske århundret». Tror du dette er tilfelle i dag — og hva har evt. endret seg det siste tiåret?
2. Er det riktig å kalle Sovjet et imperialistisk land?
3. Må vi i Norge føre forsvarskamp mot imperialismen? (Vurder i denne forbindelse om du er enig i EEC-kampens parole om nasjonal sjølråderett).
4. Hva syns du bør være den viktigste forpliktelsen når vi i dag skal praktisere proletarisk internasjonalisme?

SUPPLERENDE LITTERATUR TIL HEFTE 3

1. Lenin: Imperialismen, Elan.
2. Leninisme eller socialimperialisme. Peking 1971
3. For et fritt Norge. SUF(m-l)-hefte 1972.
4. Sosial kapitalismen. Raber/Sjøgren 1972. (Spesielt Bo Gustavssons innledning på ca 30 sider).

KLASSEKAMPEN, AVISA TIL AKP(m-l)
Postboks 2046, Grunerløkka, Oslo 5.
Postgirokonto 20 66 99. Telefoner:
Redaksjonen: 38 32 12.
Distribusjonen: 37 50 50

ABONNER PÅ KLASSEKAMPEN

KLASSEKAMPEN ER:

- ei avis som skildrer folkets kamp med folkets øyne— allerede nå skrives storparten av stoffet av folk utenfor redaksjonen.
- avisa til Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene) og presenterer partiets politikk.
- den eneste progressive avisa som har kryssord, sport — og barnepalte.

Men vi kan ikke slå oss til ro med dette. Allerede i dag kunne vi fylle mange ekstra-numre med innsendt stoff det ikke blir plass til. Folket trenger ei avis med mer enn 12 sider, ei avis som kommer ut flere ganger i uka.

Skal dette bli virkelighet må vi alle gå sammen om å skaffe **KLASSEKAMPEN**:

- o Flere abonnenter
- o Flere skribenter

Bruk avisa! Skriv inn om ting du lurer på, send inn alt som du mener kan være av interesse! Hvis det skjer noe spesielt på hjemstedet ditt, hvorfor ikke lage en reportasje? Framfor alt: Bli med og verv nye abonnenter!

Abonnementprisene er:

1/1 år: kr. 60. 1/2 år: kr. 35. 3 mnd.: kr. 18.

Spesialtilbud for ungdoms- og yrkesskolelever, gymnasiaster, soldater, sivilarbeidere, arbeidsløse ungdom og pensjonister: 1/2 år kr. 25. 3 mnd. kr. 13.

ARBEIDERI OG UNDERTRYKTE I ALLE LAND, FOREN DER!

KLASSEKAMPEN

NA HVER UKE!

Tusk i posten

Vi mått utvåkne på tilleggsarbeid, utvåkne på...
...for seg selv. Tilværing...
...arbeidstid...
...arbeidstid...
...arbeidstid...

Mot matmomsen: 100 000 I STREIK

Arbeidere ved Nesland Kraft-Usine har gått opp i streik på grunn av en økning i matmomsen. Streiken er den største i Norge på mange år. (Foto: Klassekampen)

Vi gir ikke opp

Arbeidere i Oslo har gått opp i streik for bedre lønninger og arbeidsvilkår. Streiken er den største i Norge på mange år. (Foto: Klassekampen)

Orkla: Wallenbergs poker

Se side 5

A/S Distributionskontor Oslo